

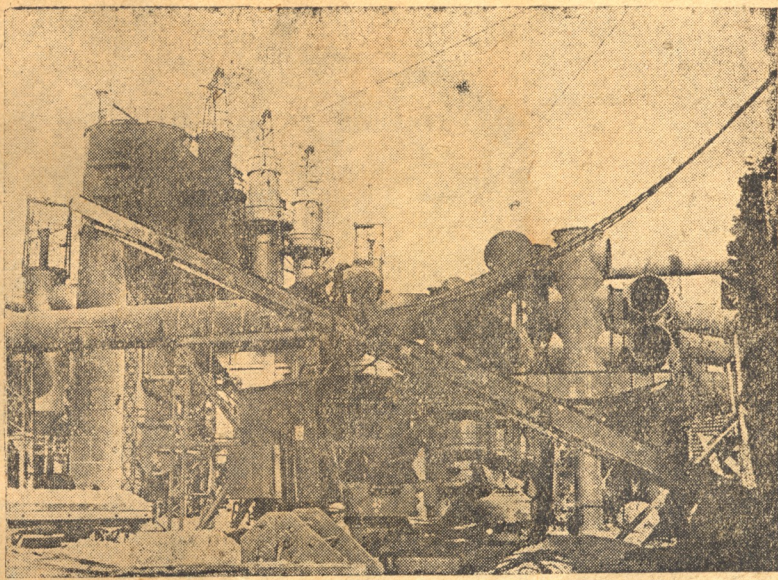
ღეღეღი

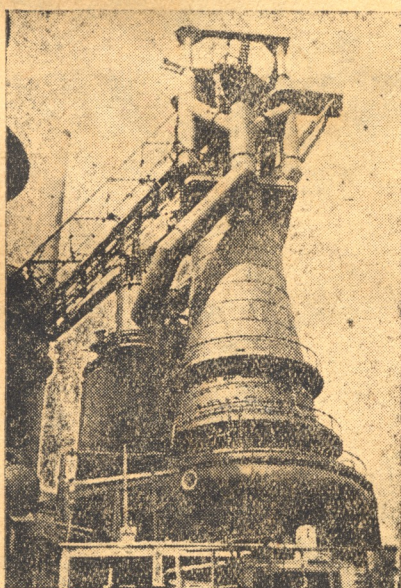
ბასიო გოკოცის — დიდ კოლთბაკულ მწიკრალს, სოციალიზმისათვის დაუღალავ მებრძოლს, სო-
ციალისტური მშენებლობის დამაგრებელს — მხურვალე საღამო!

მარცხნივ — ლიხეცის მეტალურგიული ქარხნის „თავისუფალი შვედენის“ ბრძმედი № 1 და კაუბერები. მარჯვნივ — ქერჩის მეტალურგიული ქარხანა. ახალი მძლავრი ჰაერის საბერველის მეორე კოლონის დადგმა

ამხ. ჩაპლიგინი, რიკოვის სახელობის ქარხნის (დონბასი) № 5 მარტენის დამკვრელი — ფოლადის მღნობი.

კახოვარის (ტულის რაიონი, მოსკოვის ოლქი) მეტალურგიულ ქარხანაში ამუშავდა ბრძმედი № 3.

სტერლიტამაის (ბაშკირეთი) ნავთის სარეწაოების ერთ-ერთი პირველი დამკვრელი ამხ. მიხაილოვი.

ჩვენი სალამი
 ჩვენს „შეგარდენს“,
 ჩვენს მაქსიმ გორკის,
 რევოლუციის
 ქარიშხლის
 დიდ წინამორბედს,
 ვინც ძველ რუსეთში
 მხნედ იტანდა
 ციხეს და ბორკილს,
 ვინც თავს ესხმოდა
 რეაქციის
 ყვავე-ყორან-ორბებს!
 ჩვენი სალამი,
 ვინც ანტიბოლ
 ჩირალდნით ხელში,
 ბრძოლის სიმღერით
 წინ უძღოდა
 მუშათა მასებს,
 ვინც ჩვენთან იყო
 დიდ ტანჯვაში,
 დიდ განსაცდელში,
 რომლის სახელი
 დღესაც გმირულ
 გრძობებით გვახსენებს!
 ჩვენი სალამი
 ჩვენს მეზუკეს,
 ჩვენს მენალარეს,
 რომლის დაფდაფიც
 იტაცებდა
 მამაკთა გულებს;
 ვინც დიდ ბრძოლებმა
 გაათეთრეს,
 გააქალარეს,
 ვისი მკვეთრი ხმაც
 ამხედრებდა დამონებულებს!
 ჩვენი სალამი
 და მადლობა
 ბოლშევიკ-მწეურალს,
 დიად ოქტომბრის
 მახარობელს
 და მის მომღერალს!

1 ბ.ქუჩივილი.

მ. გორკი 1892 წ. როცა დაიბეჭდა მისი პირველი მოთხრობა „მეკარ ჩუღრა“.

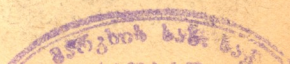
ქართული
 ბიბლიოთეკა

მ. გორკი — ნახ. მხატვარ ს. ვ. ჩხონიძის

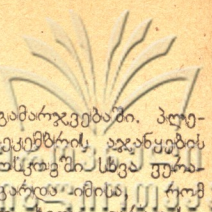
გორკი — ქარიშხალი

ევროპა მყაყე უყვირის გორკის:
 „არ შემოუშვით იგი ამსტერდამს!
კაცი, რომელიც ულაპუნდა ბორკილს,
 რა იმედია, რომ ჩვენც არ შეგვქამს!..
 მოჰყავს საბჭოთა დელეგაცია
 ომის მომსპობელ რაღაც კონგრესზე,
 ჩვენ ვიცით, გორკი თუ რა კაცია:
 არ წამოვევოთ ამის ანკესზე!
 იგი საბჭოთა ქვეყანას ჰფარავს
 და უნდა ჩვენი ციხის დანგრევა,
 ჩვენც შშვიდ ბატკნების უფნებელ ფარას
 გვეწმინის მისგან თავი დაზღვევა!
 ვერც შეველევით ომს და სატევარს,
 სანამ ბოგინოზს საბჭოთა მხარე,
 გვინდა იმისკენ საწევ-სატევით
 დათმობა მათთვის არც ერთი მისხლის!..
 და ბრძოლინაფს ანე ეს მხეცი ჩიხში,
 პირს და კლანჭებს ლაქებშით სისხლის!..
 მაგრამ დიდია გორკიში ძალა,
 ვით ზღვის მსკერიდან — ზედაპირამდე,
 იგა ჯანყის მძლე ქარიშხალი,
 რომ მხეცი უნდა გადაყირავდეს!..
 ევროპა მყაყე, ევროპა ძველი
 უნდა ძველს რუსეთს გაჰყვეს და ბორკილს;
 მოდის ახალი ქვეყანა, ვრცელი,
 და მისი დროშაც უპყროს გორკის!
 იგი შვილია მშრომელი ხალხის
 და მასთან — ლალიც, ვით ქარიშხალი,
 მის სავალ გზაზე ხიდეს რომ აჰყრის,
 განა, სადმეა ისეთი ძალა?!
 ამაოდ ლამობს ევროპა — მყაყე,
 რომ შეუზღუდოს თავალი გორკის,
 გული აქვს ბილწი და ტვინაც — ლაყე,
 რომ ეფარება ხავსსა და ბორკილს!
 მძლედ დაირხევა ზღვის ქარიშხალი!
 ხავსსა და ბორკილს რაღა აქვთ ძალა?
 ზვირთს ქვეშ მოჰყვება იმათი კვალი;
 გორკია ამის მძლე ქარიშხალი!..

6. ზომლითელი.

პროლეტარიატის ღიდი ტრიბუნა

შესრულდა საბჭოთა კავშირის და მსოფლიო მუშათა კლასის უსაყვარლესი მწერლის — მაქსიმ გორკის ლიტერატურული მოღვაწეობის 40 წელი.

საბჭოთა კავშირის ათეული მილიონი მწრომელები, დასავლეთის შრეგაღრმავებული პროლეტარები და მოწინავე ინტელიგენცია მხურვალე მისალმებებით შეხვდნენ ჩვენს დროის უდიდეს რევოლუციონერ მწერალს, რომელიც თავისი მახვილი კალამით და მხატვრული სიტყვით 40 წელიწადია ემსახურება მშრომელთა განთავისუფლების საქმეს.

გორკის, როგორც სიტყვის ოსტატისა და საზოგადოებრივი მოღვაწის უდიდესი გამარჯვება უზრუნველყოფილია იმით, რომ ის „თავისი დიდი მხატვრული ნაწარმოებებით მჭიდროდ არის დაკავშირებული რუსეთის და მთელი მსოფლიოს მუშათა მოძრაობასთან“ (ლენინი).

გორკი სალიტერატურო ასპარეზზე გამოვიდა იმ დროს, როცა რუსეთის მცირერიცხოვანი მუშათა კლასი თავისი ძლიერ მტკიცე მოწინავე ავანგარდის სახით აკეთებდა პირველ ცდებს საკუთარი კლასობრივი ორგანიზაციების შექმნის გზაზე. გორკიმ თავის მხრებზე გადაიტანა დღეობის ცხოვრება, რომელიც მის გარშემო იყო გამეფებული, ის ხედავდა, თუ როგორ ითვისებდა მუშის ნაოფლარს ვაჭარი და კაპიტალისტი თუ როგორ სწოვდნენ სისხლს მშრომელ გლეხობას კულაჩი და სოფლის ადმინისტრაცია, თუ როგორ ახშობდა და ჰკლავდა ყოველივე ცოცხალ აზრს მეფის მთავრობა თავისი მინისტრებით, გუბერნატორებით, უანდარმებით და პოლიციით. მრავალი ჯგუფი და წრე, ჩემულობდა ჩაგრულთა და გაყვლილებულთა პროტესტის გამოხატულების როლს, მათ ხელმძღვანელობდასა და მეთაობას. მაგრამ გორკი, რომელიც სხვადასხვა წრეების და არაღვალსაღიწი ლიტერატურის საშუალებით იცნობოდა მარქსიზმს. მიხვდა, რომ მხოლოდ მუშათა კლასს და მის პარტიას შეუძლია მშრომელთა განმათავისუფლებელი ბრძოლის, ახალი — უკეთესი, ადამიანური ცხოვრებისათვის ბრძოლის მეთაურობა და გორკიც თავისი შემოქმედებით მტკიცედ დაუკავშირა მუშათა კლასს.

რუსეთის მუშათა კლასმა ზრდისა და განვითარების უდიდესი გზა გაიარა იმ დიდან, როცა ლენინი პირველ საძირკველს უყრდა პარტიას და სქედდა ბოლშევიკების გაინისტრუირებას. მუშათა კლასთან და პარტიასთან ერთად იზრდებოდა და ვითარდებოდა გორკი, როგორც მწერალი და რევოლუციონერი.

თავისი ლიტერატურული მოღვაწეობის პირველივე დღეებიდან გორკი გადაიქცა მშრომელთა და გაყვლილებულთა პროტესტის გამოხატულებად, მოახლოებული რევოლუციის გრივალად. პირველი მარქსისტული წრეების შკოლის გაელამ გორკი მჭიდროდ დაუახლოვა რუსეთის სოციალდემოკრატიის რევოლუციონერ ფრთას — შემდეგში ბოლშევიკურ პარტიას, რომელსაც მეთაურობდა ლენინი. ბრძოლა მუშათა კლასის რიგებში ამხვედებდა გორკის მხატვრულ კალამს, შლიდა მის შემოქმედებას.

გორკის დადმა ნიჭმა, მისი შემოქმედების, პროლეტარულმა ხასიათმა ყოველგვარი ნიადგი გამოაცალა ბურჟუაზიული ინტელიგენტების თეორიებს. რომლის თანახმად პროლეტარიატი უნდა ყოფილიყო ლიბერალური ბურჟუაზიის მაჩანჩალა, რომლის თანახმად პროლეტარიატს ხელი უნდა დამოუკიდებელი კლასობრივი და პარტიული ორგანიზაციების შექმნაზე, საკუთარი კლასობრივი პოლიტიკის გატარებაზე რადგან მას, ვითომ, არც საამისო უნარი ჰქონდა და არც ცოდნა და, რასაკვირვე-

ლია, ოცნებაც არ შეეძლო საკუთარი სიტყვის თქმაზე კულტურისა და ხელოვნების დარგში. ბურჟუაზიის არ შეეძლო არ დაენახა, რომ გორკის სახით პროლეტარიატს გაუჩნდა სიტყვის უდიდესი ოსტატი, რომელიც თავისი შემოქმედებით ხელს უწყობს ათასეული და ასიათასეული დარაზმების თქმისპრობებლობისა, მიმამულეთა და ბურჟუაზიის დასაზოვბათ. დაშინებულმა 1905 წლის რევოლუციის მძლავრი გრ-

მ. გორკი 1900 წ.

გალით, რომელმაც დაამტკიცა, რომ რუსეთის პროლეტარიატი საცხებით მომწიფებული არა თუ დამოუკიდებელი კლასობრივი ბრძოლისათვის, არამედ ძალაუფლების აღებისათვისაც, ბურჟუაზია გადავიდა თვითმპყრობელური რეაქციის მხარეზე, შეუთანხმდა მას და მასთან ერთად უსასტიკესი ბრძოლა გამოუცხადა მუშათა რევოლუციონერ მოძრაობას. და გასაკვირი არ არის, რომ მან გორკიც გამოაცხადა „გათავებულ“ მწერლად, ყოველგვარ მხატვრულ შემოქმედებას მოკლებულ ადამიანად.

საგულისხმოა ის გარემოება, რომ რუსი მენშევიკები გორკის ამგვარ შეფასებაში ბეგრად არ ჩამოუფარდებოდნენ ბურჟუაზიულ კალმისწებს. საკმაო გავისხენით შეფასება, რომელიც პლენარზე მისცა გორკის „დედა“-ს — ამ უდიდეს საერთაშორისო პროლეტარულ ნაწარმოებს, რომელშიც გორკი გამოსატყამდა თავის ურყევ რწმენას. პროლეტარიატის ძალები-

სადმი, რევოლუციის გამარჯვებაში. პლენარზე, რომელმაც დეკემბრის აჯანყების დამარცხების შემდეგ მსხრავმასხვა ფრთხერი ნახა სათქმელე ვარდა იმისა, რომ „არ უნდა მოგვიკიდნათ ხელბ იარაღისათვისო“. „დედა“ გამოაცხადა გორკის ყველაზე სუსტ ნაწარმოებათ. პლენარზე უკმაყოფილო იყო, რომ გორკის ბოლშევიკები მაინც ყველაზე გმირულ, ყველაზე თავდადებულ მებრძოლებათ, რომ მისი სიმბატიები ბოლშევიკების მხარეზეა. ლენინი კი, პირიქით, თვლიდა, რომ „დედა“ აკეთებდა უდიდეს პარტიულ საქმეს, ზრდის რევოლუციისათვის მებრძოლთა ახალთაობას.

„ბევრი მუშა რევოლუციაში მონაწილეობდა შეთვლებლად. სტიქიურად, — სთქვა ლენინმა გორკისთან საუბარში „დედა“-ს შესახებ, — ახლა მათ „დედა“-ს წაკითხვა დიდ სარგებლობას მოუტანსო“.

მ. გორკი უსათუოდ არის პროლეტარული ბოლშევიკების უდიდესი წარმომადგენელი, რომელმაც ბევრი რამ გააკეთა მისთვის და კიდევ უფრო ბევრის გაკეთება შეუძლია“ო.

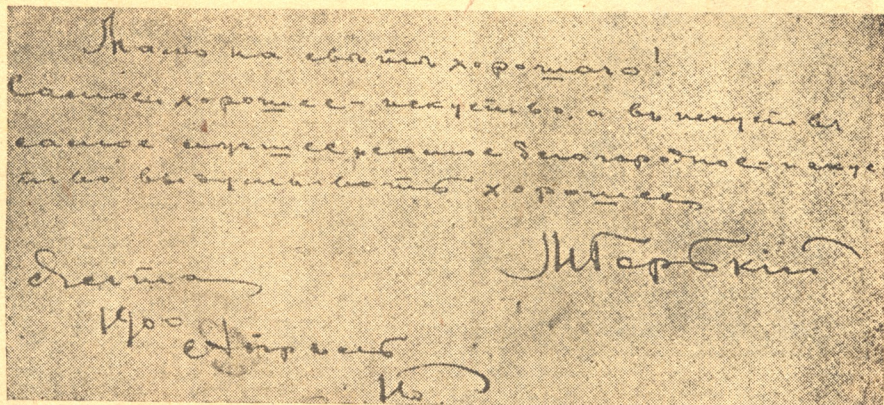
სწერდა ვ. ი. ლენინი 1910 წ. გორკის „დედა“-ს და „მტრები“-ს გამოსვლის გამო.

პლენარის შეფასების განმეორებას წარმოადგენდა გორკის შეფასება სხვა მენშევიკების (ნეველომსკი, პორტნოვი, გერმანელი და სხვ. მენშევიკები) და ტროცკისა და ტროცკისტების მხრივ.

მაგრამ გორკი იმის წყალობით, რომ ის გამოსული იყო მსებიდან, კარგად იცნობდა ამ მსების სულსიყვითებას, მის შეუნელებელ სიძულვილს მყველფელებისა და მხატვრელებისადმი, მის დაუღალავ მისწრაფებას პოლიტიკური და ეკონომიური განთავისუფლებისაკენ, მთელი თავისი შეგნებული ცხოვრების მანძილზე იყო და არის იმათთან, ვინც ყველაზე უკეთ გამოხატავდა და გამოხატავს მსების ამ განწყობილებასა და სულსიყვითებას — იყო და არის ბოლშევიკებთან.

საუკეთესო პასუხს გორკის ბურჟუაზიულ და მენშევიკურ ტროცკისტულ შეფასებაზე წარმოადგენს ის საყოველთაო სიყვარული და პატივითა, რომლითაც სარგებლობდა და სარგებლობს გორკი პროლეტარიატის მილიონიან მსებში, ის უდიდესი ინტერესი, რომელსაც ყოველი მისი გამოხსლა და ნაწერი იწვევს ფართო მსებში.

1905 წ. რევოლუციის დამარცხების შემდეგ იწვევა გორკისათვის ემიგრაციის ხანგრძლივი წლები მაგრამ იქაც, უცხოეთშიც, გორკი რუსეთის მებრძოლ მსებთან ერთად არის მისმა მაშინდელმა პოლიტიკურმა პამფლეტებმა, რომლებიც მიმართუ-

მ. გორკის ავტოგრაფი

ლი იყო კაბიტალიზმისა და ბურჟუაზიული დემოკრატიის წინააღმდეგ, მთელი ქარიხალი გამოიწვია უცხოეთში, განსაკუთრებით მისმა პამფლეტმა: „მშვენიერი საფრანგეთი“, რომელშიაც გორკი ილაშქრებდა საფრანგეთის მიერ რუსეთის თითქმის მთლიანად რუსეთის რევოლუციისა. — განუცხავა გორკიმ საფრანგეთის ისტორიკოსს ოლარს. — ნულო და დიდი ხნის განმავლობაში განაგრძობს განვითარებას. მაგრამ იგი ხალხის გამარჯვებით დამთავრდება. უველი საფრანგეთის მაგალითის შესახებ, ჩვენ თავს მოიკვითავთ პარაზიტების გიდრას, მაგრამ შეეცადებით სხვაში არ წაუბნათ დიდ საფრანგეთს... მი სახეში შევათურთხვე ბანკების და ფინანსისტების საფრანგეთს... მე დარწმუნებული ვარ, რომ რუსეთის ხალხი არ დაუბრუნებს საფრანგეთს სისხლს, რომლებიც მას უკვე გადახდილი აქვს თავისი სისხლით.

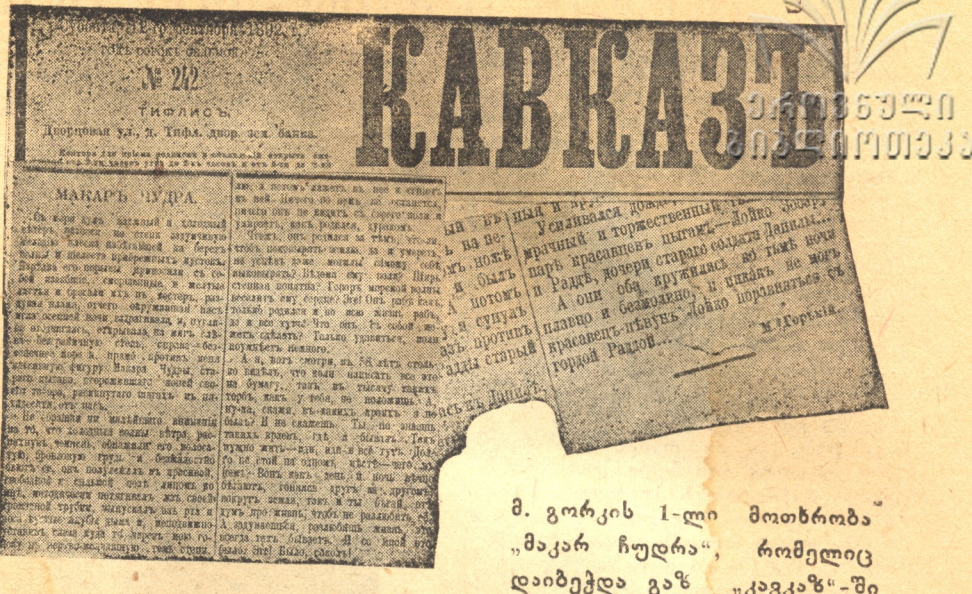
არ დაუბრუნებს“.
გორკი მართალი გამოდგა. ბოლშევიკების მეთაურობით გამარჯვებულმა მოშათა კლასმა არ დაუბრუნა საფრანგეთის ბანკებს სისხლი, რომლებიც მათ ნიკოლოზ მეორის მისცის რევოლუციისთან საბრძოლველად და სხვადასხვა ავანტიურებისათვის.

ამ თავის პამფლეტებში გორკი გვევლინება როგორც საერთაშორისო რევოლუციონერი ისე, როგორც საერთაშორისო ხალხთა ჰქონდა ბოლშევიზმს, რომელთანაც გორკი დაკავშირებული იყო დღიდან მისი ჩასახვისა.

მსოფლიო ომის დროს, რომელიც უდიდეს გამოცდას გადაიქცა მთელი საერთაშორისო სოციალისტური მოძრაობისათვის, როცა მეორე ინტერნაციონალის ბელადები წარამშენებულად გადაბარდნენ იმპერიალიზმის ხანაში, გორკი დარჩა ბოლშევიზმის მხარეზე, ომის წინააღმდეგ მებრძოლთა მხარეზე.

ოქტომბრის რევოლუციის შემდეგ გორკი დარჩა ბოლშევიკურ პარტიასთან, მასთან, რომლებიც სიმშვილის, სიტყვის, სწავის მიუხედავად, მიუხედავად იმისა, რომ მთელი ჩივირებმა აღსდგა მათ წინააღმდეგ, გმირულად იცადნენ მოპოვებულ თავისუფლებას. ვის არ ახსოვს, თუ როგორის ენერგიით უწყობდა ხელს გორკი საბჭოთა ხელისუფლებას სამოქალაქო ომის წლებში მეცნიერთა და კულტურის მოშავათა დახმარების საქმეში. ვის არ ახსოვს გორკის ბრწყინვალე გამოსვლები უცხოეთში საბჭოთა კავშირის დასაცავად, საერთაშორისო ყაჩაღების და კონტრარევოლუციონერი ხროვის წინააღმდეგ, რომელიც აზრდებს თავდასხმას საბჭოთა კავშირზე.

გორკიმ თავისი ავტორიტეტისა და სიტყვის საშუალებით შესძლო გამოეწვია სიმპატიები საბჭოთა კავშირისადმი ბურჟუა-

მ. გორკის 1-ლი მოთხრობა „მაკარ ჩუდრა“, რომელიც დაბეჭდა ვაჟ „კავკაზ“-ში

ზიული და წვრილბურჟუაზიული ინტელიგენციის საუკეთესო წარმომადგენლებში, გამოიწვია მათში საბჭოთა კავშირის უფრო ღრმად და ობიექტიურად შესწავლის სურვილი, რის შედეგადაც ევროპისა და ამერიკის ყველა ქვეყნის ინტელიგენციაში დაიწყო მძლავრი მოძრაობა საბჭოთა კავშირთან დაახლოების სასარგებლოდ, იზრდება და ფართოვდება სოციალისტური ქვეყნის მეგობართა რიცხვი.

თავისი ლიტერატურული მოღვაწეობის 40 წლის განმავლობაში გორკი იყო მუშათა კლასთან ერთად, მოუწოდებდა მას ბრძოლისა და გამარჯვებისკენ. ახლაც ის იწოდება ჩვენი გიჟანტური მშენებლობის მოწინავე რიგებში, მოუწოდებს ბრძოლისა და გამარჯვებისკენ სოციალისტური მშენებლობის ფრონტზე და დაუღალვად ამხელს იმპერიალისტურ მტაცებლების ვაგონებს, მოუწოდებს საბჭოთა კავშირის დაცვისკენ.

სწორედ იმიტომ, რომ გორკი იყო გზომული მასების სისხლი სისხლთაგანი და ხორცი-ხორცთაგანი, იმიტომ, რომ ის მუდამ იყო მუშათა კლასის ბრძოლის ერთგული, უყვარდა იგი ლენინს და მეტად აფასებდა მას. იმიტომ უყვარს იგი საბჭოთა კავშირისა და უცხოეთის მილიონ პროლეტარებს, ამიტომ არის, რომ მისი 40 წლის თბილვად გამოქცევა არა მარტო საბჭოთა კავშირის, არამედ მთელი მსოფლიოს მშრომელთა ზეიმად.

მ. შ-ძი.

ლ ე ნ ი ნ ი დ ა გ ო რ კ ი

ელადნიერ ილიჩის დამოკიდებულება გორკისადმი იყო გამსჭვალული უღრმესი სიყვარული. ლენინი არა მარტო აფასებდა მასში დიდ რევოლუციონერულ მწერალს, დამაგრულ სოციალისტურ ქვედაფენების მვეიდრ შვილს, რომელმაც მიაღწია მხატვრულ შიშოშიდობის მწვერვალებს, რომ იჭირდა ქიშმიარის ნიჟის ზარბიეთი დაეფუტუნებოდა მთელს მსოფლიოში. მას იგი უყარდა, როგორც ადამიანი, მეგობარი. წაიკითხეთ ლენინის წერილები გორკისადმი. დაწერილი 1913 წელს, როცა ორივე იყვნენ ემიგრაციაში. გორკი კი ავად იყო („ლენინის კრიტიკა“ № 1), რამდენი გულთბილი მზრუნველობა მათში.

„ძვირვასო ალექსი მამსიმეს-ძვე! რა არის, რომ თქვენ, ჩემო კეთილო. ცუდად იქცევით? ძლიერ ბევრს მუშაობთ, დაილაღეთ, ნერვები გტკივთ. ეს სრული უწყესობაა თქვენ თავს აღარ

უვლით? არ იკრავა ასე, არ ვარავა. მოკიდდეთ თქვენ თავს ხელი და დააწესეთ „პრეტენზი“ (რეუმიზმი), რაც შეიძლება უფრო მკაცრი, ასე კარგი იქნება, დამიჯერეთ: ახლანდელ დროში ავადმყოფობა დაოდ-ლიცილი რამეა. დამით ხომ არ მუშაობთ? მე რომ ვიყავი კავშირზე, ამბობდით, რომ მე მემომჩინებოდა უწყისობა, ჩემს ჩინისელამდე კი დროზე წვებოდი. უნდა დასვენოთ უსათუოდ“

მეორე წერილში კი უფრო მეტის შიშოლი: „მოიწერეთ როგორ ხართ, დაბეჯითვებით გათხოვთ სერიოზულად მოჰკიდოთ ხელი მკურნალობას, — დამიჯერეთ — განკურნება ნავსებთ შეიძლება, ავადმყოფობისათვის ყურის არ თხოვება უღმერთობა და დანაშაულია“ (ყველგან ხაზგასმულია ლენინის მიერ). ა: ცოცხალი თანაგრძობისა და მზრუნველობის მიუხედავად (უფრო სწორად,

რამ ესთქვით, ამ თანაგრძობის და მზრუნველობის გამო) ლენინი იმავე წერილებში მეგობრული კილოთი, მაგრამ არსებითად მეტად სასტიკად ეხმობს თავს გორკის იდეურ გადაბრებს.

გორკი მაშინ ეფლობოდა იდეალისტურ კობში. იგი გაიტყა „ღმერთის ძიებაში“, ახალი რელიგიის, ადამიანის უმადლეს მისწრაფებათა და ემოციების გაღმერთების აზრმა. ლენინი მხურვალედ ჰკიცხავს „გაფმენდილ ლებრებს“ ამ იდეოლოგიის მთელს მიფენლობას. გულის ტვიცილით ხედება ის გორკის „აღსარების“ გამოსვლას, რომელშიც გამოსქვივის „ღმერთის ძიების“ მიდრეკილება.

„რატომ შვრებით თქვენ ამას“ საშინლად საწყურია! — სწერს ლენინი.

სასტიკი გაიციხვა გამოიწვია ლენინის მხრივ გორკის დაახლოებამ „პერიოდოცებთან“ — „ლივიდატორებთან მარცხნიდან“ პოლიტიკაში და მატერიალიზმის მოწინააღმდეგეებთან ფილოსოფიაში. გორკი იყო ამ ჯგუფის ერთ-ერთი მეთაური და მასი ფრთის ქვეშ მოეწყო კავშირზე „ემპერიოლოგებში“ — ფრაქციული შკოლა.

უნდა აღინიშნოს, რომ ზოგჯერ ლენინის იტონში გაგლენას ახდენდა. 1913 წ. ოქტომ ბერეზა გორკიმ გამოაქვეყნა პრეტესტი მონკვის სამხატვრო თეატრის მიერ დოსტოევის ანტირევოლუციონერული რომანის „ქაჯების“ ინსცენირების წინააღმდეგ. ლი-

ბირალურმა პრესამ, რასაკვირველია, ერთო ეანაში ასტეხა გორკის წინააღმდეგ. ლენინი, პირიქით, ამ წერილმა გაახსარა ერთო „ბზაციის გამოკლებით, სადაც ლაპარაკია, რამე „ლენინის ძიება“ დროებით უნდა გადაიღოს. „შთოლოდ დროებით“ — ეკითხებოდა ლენინი გორკის წერილში, — განა ეს საშინელება არ არის, რომ თქვენ ამგვარ რამეს ამბობთ?“

და აი, ამ წერილის (პრეტესტის) გადაბეჭდვის დროს სამი წლის შემდეგ გორკიმ ამოაგლო ეს აზრები.

მაგრამ ყველა ეს პოლიტიკური შეცდოპება და იდეური მერყეობა არას დროს არ ჩრდილავდა ლენინის წინაშე თვით გორკის, კალმის დიდ ოსტატს, „პროლეტაროული ხელოვნების უთოვდ უდიდეს წარმომადგენელს“ (ლენინი „პუბლიცისტის შენიშვნები“)

იმედ წერილში, რომელშიც ლენინს განმანადვრებელი ეერიში მიაქვს „ემპერიოლოგების“ პოზიციებზე, ის სწერს, რომ მათი პლათფორმა არ არის მთლიანად უარყოფითი. არის ზოგი რამ დადებითიც. „ეს დადებითი შინაარსი შეიძლება გამო-

რომენ როლანი

გორკის სახელი ჩემთვის სიყრმიდანვე მეგობრის სახელია. პასაკოი უმცროსი, მე იგი უკვე მაშინ მერყენებოდა უფროსად, ენაიდან მისი სახელი ბრწყინავდა დასავლეთში, როცა მე მხოლოდ ვიწყებდი წერას. მე სადღაც უკვე მიამბობა, რომ მისი პორტრეტი, სადაც ის გადაღებულია ტოლსტოისთან ერთად ისანია პოლიანაში, მხოლოდ იგი ამშვენებდა ჩვენს პატარა სარედაქციო ოთახს „Cahiers de la Quinzaine“ სადაც ახალგაზრდა ეან კრისტოფმა და გამორუტმა პეკენმა დაიწყეს თავისი თხუთმეტწლიანი ბრძოლა „Foire sur la place de Paris et du monde“-ს წინააღმდეგ ეს სურათები იყო ჩვენი დამოუკიდებლობისა და სიმართლის მფარველი.

რაც მე ახლა, ისე, როგორც მაშინ, ყველაზე უფრო მოაკებს გორკის ხელოვნებაში — ეს არის მისი ხედვის საკვირველი გარკვეულობა, რომელიც ანსხვავებს მას სხვა დიდ რუს მწერლებსაგან. მისი თვალი მსგავსია ტბისა, რომელშიაც ყველა მივლენები — ხალხი, ნივთები — ისახება უფრო ნათლად, მკვეთრად და მკაფიოდ, ვიდრე არის სინამდვილეში. იმ დროს, როცა გული და გრძნობები გამუდმებით შერყეულია შინაგანი და გარეგანი ქარიშხლებით, — ვინაიდან მხატვართა ძლიერ მცირე რიცხვი განიცდის ასე მწვავედ მოვლენებს და ურთიერთის საწინააღმდეგო შებრუნებათა გავლენას, — ზმანება კვლავინდებურად პლასტიური რჩება. თვალი მისი არის ქარებისაგან დაცული მთის ტბა, რომელშიც არ იცის ამღვრევა. მისი თვალის ბაღურა უცვლელად ინახავს სახეებს, ხილულს თი და ოცდაათი წლის წინათ. ხედვის ეს შესანიშნავი სიცხადე აზრების გრივალეში — უმდიდრესი ბუნებრივი ნიჭია.

თხუთმეტი წლიწადა, განსაკუთრებით ომის დამთავრებისა და რევოლუციის ეპოქიდან, პირადათ ვიცნობ გორკის და თითოეული მისი წერილი ჩემთვის წარმოა-

*) კრებულიდან „თანამედროვე დასავლეთი გორკის შესახებ“.

ხატავს ერთი სიტყვით: მ. გორკი“, და შეცდმე:

„გორკი ავტორიტეტია პროლეტარულ ხელოვნებაში. ეს უდავოა. მიუხედავად მისი თანაგრძობისა ოტშოვიში სადმი, პროლეტარული ხელოვნების საქმეში მ. გორკი არის უდიდესი „პოლუსი“.

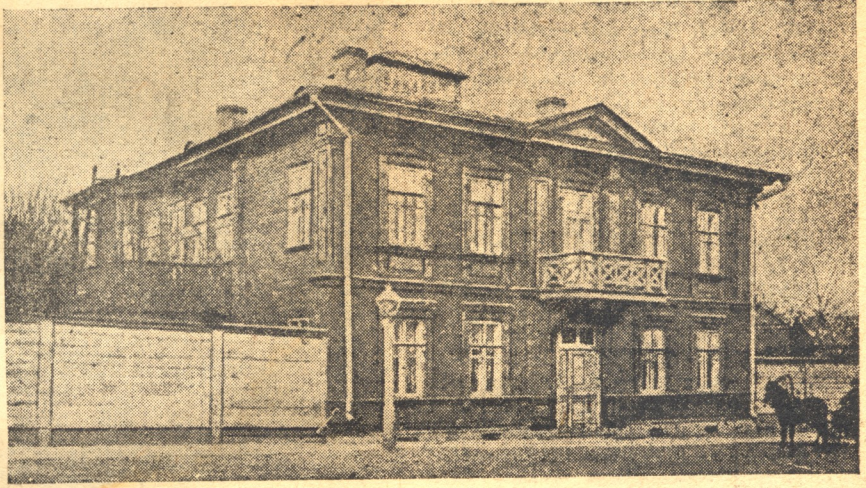
მაქსიმ გორკის, როგორც მხატვრის სახით, ლენინი ხედავდა მთელ თანამებრძოლს, რომელიც მხატვრული სიტყვის საშუალებით ებრძვის იმავე მტრებს, რომელსაც ებრძოდა ბოლშევიზმი.

„ამხანაგი გორკი, — სწერდა ლენინი მურჟუხაილი პრესის ქორის საპასუხოდ გორკის გამორიცხვის შესახებ სოციალ-დემოკრატიული პარტიიდან, — თავისი მხატვრული ნაწერებით მტკიცედ არის დაკავშირებული რუსეთის და მთელი მსოფლიოს მუშათა მოძრაობასთან“.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ლენინი არ ანალოგიურობდა პირად ურთიერთობას პოლიტიკურისაგან და გადაჭრით სწყვეტდა პირად კავშირს ყოფილ ამხანაგებთან, რომლებთანაც პოლიტიკური უთანხმოება აშორებდა. სულ სხვა იყო გორკის მიმართ, სოციალური მისიამი უცვლელი რჩებოდა. უთანხმოების მიუხედავად 1908 წ. აპრილში ლენინი აპირებდა კაპრიზე გამგზავრებას და პირადათ აყენებდა მხოლოდ იმას, რომ არ ყოფილიყო ლაპარაკი რელიგიაზე და ფილოსოფიაზე. 1921 წელს

დგენს სიმწნევის მაცოცხლებელ წყაროს. როგორი წყურვილი სწავლის! როგორი სიდიადე აზრის, როგორი მარადი სიხალგაზრდად გონების? გრძნობ, რომ ეს გენიალური მოხეტიალე, ეს მსოფლიო ყარობი ყოველ საათში მზად არის აილოს თავისი კვერთხი და კვლავ გაიაროს დედამიწის გზები, რომ თანამესაუბრეთა უფრო და უფრო მეტ რიცხვს გაუზიაროს თავისი აზ-

ნენ მცირე საგზალით და, მისი აზრწერვის შემდეგ იკვებებიან იმედით, რომ შეატყებენ მას მშალი ინტელექტუალური გერკის კი ბუნების მარად ახალი ძალებს თავისი წილი მიაქვს მიქვფარე მდინარედან, დაისისა და აისის მარად რიტმისაგან. ახლა იგი უფრო ახალგაზრდაა, ვიდრე ორმოცი წლის წინ, ვინაიდან, იჭორწინა თავის ახალგაზრდა, განთავისუფლე-

სახლი ნიუნი ნოვგოროდში, სადაც 1901 წ. ცხოვრობდა გორკი. ამავე სახლში 1888 წლიდან 1896 წლამდე ცხოვრობდა ვ. გ. კოროლენკო.

რები და თავისი გულის ნადები, მათაც გაუადვილოს ცხოვრების ტვირთი. მისთვის ყოველთვის უტუხო იყო ის მდგომარეობა განურჩევლობისა, რომელიც ღრუბელივით აწვეს დასავლეთის მრავალ საუკეთესო გონებას, დალილიებს და გულგრილით. როგორც ბუნება, ის კვლავ იბადება ყოველი დღით.

რა საჭიროა მისთვის მისი 60 წლის მოგონება? წლების რიცხვი — არის საზომი, გამოსადეგი მხოლოდ დალილი ევროპის შვილების მიმართ. ისინი გზაში გამოვიდ-

ბულ ხალხთან. ეს გახდა მისთვის ახალგაზრდობის დაუშრეტელი წყარო. ამ საათში მე ვხეიობთ არა მისი დაბადების 60 წელიწადს, არამედ მის სულიერ კავშირს ახალგაზრდა რუსეთთან. დეე, მათი მშვენიერმა შვილებმა მოუტანონ ქვეყნიერებას ბედნიერება და განახლება.

ჰანრი ბარბიუსი

მაქსიმ გორკის მე თვლი ერთ-ერთ უკვლავ მნიშვნელოვან მწერლად, შესაძლოა ყველაზე უფრო მნიშვნელოვან მწერლად ჩვენი, სოციალური თვალსაზრისით, ეს ჩემის აზრით, პირველყოვლისა გამოიღინარეობს მისი შემოქმედების გავლენისა და სიმძლავრისაგან. მრავალ მწერალს აუწერია დამცირებულთა და მაწანაწლებების ცხოვრება და ხვედრი, მაგრამ არა ის არ უქნია ეს ისეთი სისრულითა და სრულით, როგორც გორკის. მასთან — ეს არის ძლიერ დიდი მწერლების თვისება — დეტალურ ემბატება დეტალს, გროვდება და დასასრულ იქმნება მთელი, რომელიც თავისი სიფართოვითა და სიღრმით დომინირებს მის თანამედროვე ნაწერებზე, როგორც მსგავს თემებზე, ისე ყველა დანარჩენებზე. გორკი გვიზიდავს არაიმდენად ვერტუოზობით, მხატვრული ტენიკის დარგში — შესაძლოა არიან სხვა მწერლები უფრო დახვეწილებული — რამდენადც ცხოვრების იმ სინთეზით, იმ ორგანიულად მთლიანით, რომელსაც წარმოადგენს მისი თითოეული წიგნი.

ამასთან ერთად, ღარიბ და პატარა ხალხის ცხოვრების ამ მოთვალეუროს ევოლიუციის დიდი შრული, მრული, რომელშიც შებრალებსა და ამბობის უწესრიგობიდან მიაღწია რევოლუციონური ორგანიზაციის უფრო და უფრო ნათელ კონცეპციამდე, გვიჩვენებს. თუ რამდენად მულამ შესანიშნავად ცხოვრებლყოფელია გორკი, გზმარობ გამოთქმას, რომელიც განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იღებს, როცა შეიცავს განახლების ასეთ გაქანებას: იგი ყოველთვის პროგრესული განვითარების გზით მიდის.

ლენინი დაბეჯითებით ურჩევდა გორკის გამგზავრებულყო საზღვარ-გარეთ, სამკურნალოდ და აგრეთვე იმ მიზნით, რომ ეხსნა მგრძობიარე მწერალი ჩვეყნის მოუწყობლობის სურათების ხილვიდან. ქვეყნის, რომელიც მხოლოდ იმ ხანებში შეუღდა სამოქალაქო ომის ქრილობების მოშუშებას.

აი რატომ არის, რომ სწორედ იმ მომენტში, როცა გაჩაღებული იყო ბრძოლა „ევროლოცებთან“ ლენინი ასეთ გრძნობით აღსავსე სტრიქონებს სწერს გორკის:

„მე ვხედავ, ძვირფასო ალექსი მაქსიმეს-ძეე, რომ თქვენ ძლიერ გიმიძობ. მუშათა მოძრაობის დანახვა თქვენ მოგიხდათ ისეთი მხრიდან, ისეთ ფორმებში, რომლებსაც ინტელიგენტური რწმენა სუსტი ხალხი ხშირად მიუყვანია სასოწარკვეთილებამდე მუშათა მოძრაობაში. მე დარწმუნებული ვარ, რომ თქვენ ეს არ მოგივათ და მე მსურს მაგრათ ჩამოგართვათ ხელი“.

ეს იმედი საცხებით გამართლდა. გორკი ჩვენია, მთლიანად ჩვენია, მთლიანად ჩვენია და ჩვენ ბედნიერი ვართ მივამართოთ მას ლენინის სიტყვებით:

„თქვენი მხატვრული ნიჭით რუსეთის — და არა მარტო რუსეთის, — მუშათა მოძრაობას თქვენ უდიდესი სარგებლობა მოუტანეთ. და თქვენ კიდევ მოუტანათ ამდენსავე სარგებლობას“.

მ. გორკის სარეგისტრაციო ბარათი, შედგენილი პეტერ-ბურგის ოხრანკაში 1905 წ.

ჩემი ამხანაგების სახელით ბოძოლაში — რევოლუციონერი ინტელიგენციისა და პროლეტარული მწერლების სახელით — ჩემი ამხანაგების — დასავლეთის პროლეტარების სახელით ვესალმები ამ შესანიშნავ მწერალს ისე, თითქოს ვიმყოფებოდეთქვენს შორის.

პრტურ ბოლიჩერი

მაქსიმ გორკი! ჩვენ ყველანი, ვისაც დიადმა, მარად დაუვიწყარმა ოქტომბრის რევოლუციამ დაგვანახდა ცხოვრების ახალი აზრი, მოგვცა ადამიანის ურყევი ძალის გამაბედნიერებელი რწმენა, კაცობრიობის რწმენა — გესალმებით შენ, როგორც პიონერს, პარტიზანს და ამხანაგ — ძმას.

ვატონ სინკლერი

მე ჯერ კიდევ ახალგაზრდა მწერალი ვიყავი, როცა გორკის სახელი ქუხდა ამერიკაში. და მე ვსწავლობდი მისგან — იმას, რომ დიადი ლიტერატურა არ შეიძლება იდგეს განზე ჩაგრულთა და გაყვლილთა დიდი ბოძოლიდან.

გენრიხ მანს

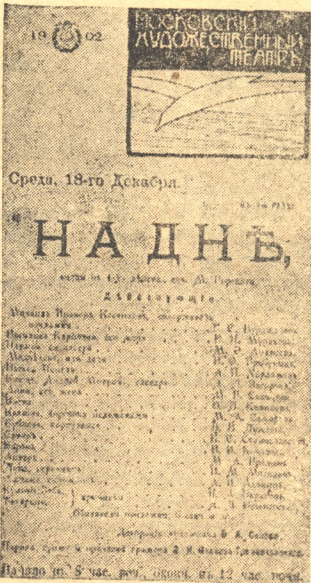
გორკი მე პირველად წავიკითხე ჩემი ცხოვრების იმ პერიოდში, როცა მხოლოდ ვიწყებდი წერას. — და ის მაშინვე გახდა ჩემთვის ძვირფასი. იმ გარემოებას, რომ მან ასე სწრაფად მოიპოვა აღიარება, მსოფლიო სახელი და დიდება, არ გაუდიდებია მისდამი ჩემი პატივისცემა. მაგრამ იმის და მიხედვით, რაც მე გავდიოდი ლიტერატურულ გზას, რომელიც გაცილებით მძიმე იყო მის გზაზე, იზრდებოდა ჩემი აღტაცება გორკით, ვინაიდან მე იგი უფრო დაეფასე იმისათვის, რომ სწრაფად მოპოებულმა სახელმა იგი ვერ ააცილია დაწყებული გზიდან. გორკი მთელი გულით დარჩა დაკავშირებული დაჩაგრულთა და განთავისუფლებისათვის მებრძოლთა ბედთან. ამან შეუნარჩუნა მას შემოქმედებითი ძალები და უზრუნველპყო მისი ნაწერების უკვდავება.

ამ რამოდენიმე ხნის წინათ მე ვიყავი ბერლინში, კოსტატორის თეატრში, გორკის პიესაზე — „ფსევრზე“ და მან ჩემზე მოახდინა უფრო მეტი შთაბეჭდილება, ვიდრე 30 წლის წინ. მაგრამ ეს შთაბეჭდილება სულ სხვა იყო. მაყურებლის წინაშე მკაფიოდ დაისახა პიესის სოციალური მნიშვნელობა. მაყურებელს ეჩვენებოდა, რომ დიდმა მხატვარმა გორკიმ, რომელმაც ეს

პიესა დასწერა, ბევრათ ადრე უკანასკნელი ხუთმეტი წლის ამბებამდე, ყველაფერი იცოდა, ყველაფერი გაიგო ჯერ კიდევ მაშინ და სურდა ეგრძობინებინა მოახლოებული მოვლენები. და მხოლოდ ახლა, როცა ჩვენ ვისხვით თეატრში, ეს ჩვენთვის შეიქნა ნათელი არაჩვეულებრივის სიციხადით.

გორკიმ გააფართოვა ლიტ. შემოქმედების სფერო, ახალი გზები და პერსპექტივები, უჩვენა მსოფლიო ლიტერატურას, მან მოგვცა ახალი თემები და ახალი მკითხველი. გორკიმ პირველად შემოიყვანა ლიტერატურაში, როგორც მისი გმირები, იმ კლასის წარმომადგენლები, რაც მანამდე ლიტერატურაში წარმოდგენილი არ ყოფილა.

გორკიმ პროლეტარების ფართო მასები გახადა ლიტერატურის მეგობრებათ, წიგნის მეგობრებათ. და თუ ახლა მწერლები მთლიანად არ არიან დამოკიდებული ბურჟუაზიული საზოგადოებისაგან, ამითაც ისინი უნდა უმაღლოდენ გორკის გენისა.

გორკის პიესის „ფსევრზე“ პირველი წარმოდგენის პროგრამა (მოსკოვის სამხატვრო თეატრი, 1902 წ. 18 დეკემბერი)

აწყურს, მოქარგულს ვაშლით და ბალით. ფეოდალური ომების მიჯნას, კოპაძის გეგმამ, მოქნილ ფარგალოთ ხელოვნური ზღვით გადააბიჯა მოჩვენებები, შავი ღრუბლებში

შემოეხიენ ნაცნობ ადგილებს, ამ უცნაური გეგმის შინაარსს მათ ვინ გაუოკვეს, გაუადვილებს? არე გაშლილი ახეულ ვერსზე, სად განგაშებდა შეტევა რაშმთა.

ხევები მოწმე მწარე ამბების, სად მთის კალთებზე გადაანათა, ცეცხლმა ომების ერებთა შორის, — ესლა ტიტანი ახალი მოდის!

დიდი ეპოქის მორიგი გეგმა მთებშიც შეიჭრა დაუძლეველი, ხვალ მოაწყდება მაღალ მწვერვალებს მშრომელთა მასა — დაუღუველი!

მაშხალა მძლევი ვაჰკვეთავს ხაზებს საუკუნეთა მოწმე მთებისას, და ასეული დიდი მანქანა

ორბებს დააფრთხობს გათენებისას. ზურმუხტოვანი ფერდო ეწრები მდიდარ ბუნების რჩეულ ნიშნებით, მწვანე ვაზნარით, უხვი ბაღნარით, შავი ქლიაგის დიდრონ გიშრებით,

ჩაიბარებენ წყლების მარაგებს... ზოთხე დინგებით ძირებს დაყნაფს... და ორაგულით ქვრიოთს ვააბნევს..

გეშუამ ენგურის და ცხენის წყალის ფაფარ აყრილი თეთრი რაშები შეესევინა „ზემო მტკვრის“ აუზს, ელექტრონებზე გათამაშებით.. რიონის „რაშიცი“ მოვა ყიფნით, საზღვარს დაიჭერს იმერეთისას,

წყალთა „მდეგების“ მძლავრი შეხვედრა! ჰავას მოჰქაჩავს აჭარის მთისას!.. ცემულთ, კირი, ქვა და ბეტონი, ასეულ მეთრზე მაღლა ნაშენი.

ჯებირი იჭერს წყალთა „დედ-გმირებს“, ჯებირს ფაფარი თეთრი ამშვენებს!.. ტიტანმა გმირულ ახალ ეპოსის შესცვალა გზები მდინარეების, კაშკაშა შუქით რომ შეიმოსოს საქმეც და დამეც ახალ დღეების!..

ტიტანმა ლომი დაჰქრა მდინარეს, ცეცხლით გადასჭრა მთები და ბარი, ელექტრო ძალის კაცონს აანთებს

ელსადგურები დიდ „ზემო მტკვარის“ დამკვერულ რაშების შრომა იელგებს ქვაში, რკინაში და ოფლის ღვრაში, გაინავარდებს გიერო პლანები წითელ აწყურის ხელოვნურ ზღვაში

ენგურ რიონის და ცხენის წყალის მტკვრის შენაერთი წყალფარდნილებათ ნსოფლიო შეჯიბრს დასმღვს ცენტრალში სოცშენებლობის სადიდებელად!

მაშინ მშვიდობით „დიდო სახელო“ „ყოველის შემძლე ამერიკისა“, ვმღარ გიშველის „იანკის“ სიღინჯე, ვმრეც პარლამენტი და შენი ქისა!

შენი დროება თავდება უშნოად, ვერ იამაყებს აწ „ნიაგარა“, „აილ-მალინის“ მზე ჩაესვენა, „წმინდა ლავრენტიმ“ ცრემლი დაჰღვარა.

„შოუტ-კარონიც“ *) ჩამოღვა განზე, შენი დიდების დაუშვა დროშა, წყალად გადიქვა ცილისწამება ჯონ ზიქსმა ჩვენზე რომ წამოროშა!

ქ. ფირცხალაიშვილი

*) ამერიკის ელსადგურები

ქართული ენციკლოპედია

ქ. ციოლკოვსკიმ თვითგანვითარებით გაიკადა გზა. დედა, რომელიც წერა-კითხვას ასწავლიდა მას, ადრე გარდაიცვალა. მისი შემდგომი მასწავლებლები იყვნენ მხოლოდ წიგნები და საკუთარი შრომა.

1873 წ. სემენს მოკლებულმა 16 წლის ახალგაზრდამ შეადგინა განსაკუთრებული სიტემის სახარატო ჩარხის პროექტი. ეს ჩარხი დაამზადეს მისი ნახაზების მიხედვით და ამუშავეს.

ამავე 1873 წ. ქ. ციოლკოვსკის აზრად მოუვიდა: რომ გაეთდის აეროსტატი რკინიდან, მიეცეს მას თევზის ფორმა, იგი იქნება ძლიერ მტკიცე და ხანძრის მზრიალად უშიშარო. ამის შემდეგ, თითქმის 50 წლის განმავლობაში ქ. ციოლკოვსკი მუშაობს გიგანტურ საჰაერო გემების პროექტების შედგენაზე.

პირველი წლები წავიდა თეორეტიულ და ექსპერიმენტულ მუშაობაზე ძსუბუქ ძრავების შესაქმნელად. შიგა წვის ძრავების წარმატებებმა უჩვენეს ციოლკოვსკას, რომ ყველაზე „ეფრო ადვილი“ უკვე აქ არ არის. მაშინ მან მთელი ძალეები გადაიტანა საფრენ და საჰაერო-სანაოსნო ბანქონების დამუშავებაზე. თუმცა არა მთელი ძალეები; ძლიერ ზეირ- დრო მაჰქონდა მათემატიკის და ფიზიკის სწავლებას ქალთა ეპარქიალურ სასწავლებელში და შემდეგ მათა რეალურ სასწავლებელში, ჯერ ბოროვსკში, რიაზანის გობერნიამი, შემდეგ — ალუგაში.

1885-დან 1887 წლამდ ციოლკოვსკიმ დაამუშავა დირიჟაბლისა და მისი გარსის დეფორმაციის თეორია. ამ თეორიის საფუძველზე მან შეამუშავა მატერიიდან გამზადებული დირიჟაბლის კონსტრუქცია მათემატიკის ტანით (კარკასით), ამ პროექტს მეტად გულთბილად შეხედენ მოსკოვის „ბუხების მეტყველების მოყვარულია საზოგადოებაში“, მაგრამ მას არავითარ, შედეგები არ მოჰყოლია. მხოლოდ 35 წლის შემდეგ მისცეს პატენტი ასეთ დირიჟაბლზე გერმანელ კონსტრუქტორს ინჟინერ ნააცს.

სამი წლის შემდეგ ქ. ციოლკოვსკი „ტექნიკური საზოგადოების“ გზავნის შრომას „ლითონის აეროსტატის დამზადების შესაძლებლობის შესახებ“. ტექნიკურმა საზოგადოებამ დასკვნა, რომ „აეროსტატი სამუდამოდ ქარების სათამაშო დარჩება“ და აიტომ ციოლკოვსკის ლითონის დირიჟაბლი გამოუსადეგარიო.

დირიჟაბლის კონსტრუქციის საფუძვლებს გაიდა, ქ. ციოლკოვსკი ბერის მუშაობდა დირიჟაბლის აეროდინამიკაზე მან ააგო ოუსთში პირველი აეროდინამიური მილი. თავის მეორე მილში, რომელშიც მთელი რიგი გაუმჯობესებანი იყო შეტანილი და, კერძოთ, საკუთარი კონსტრუქციის აეროდინამიურ სასწორზე, ციოლკოვსკიმ შეამოწმა მრავალი თავისი თეორეტიული მოსაზრება და ანგარიში. ქ. ციოლკოვსკიმ ჩაატარა აგრეთვე მთელი რიგი ცდები ჰაერის ხახუნის შესასწავლად.

ციოლკოვსკის ყველა თეორეტიულ მრავალფეროვან ლაბორატორიულ და საწარმოო ცდებიდან გამომდინარეობს ერთი დასკვნა: დირიჟაბლები შეიძლება გახდეს იაფ მასიური ტრანსპორტის მძლავრ საშუალებათ, ამისათვის საჭაროა მათ მიეცეს ლითონის გარსი, რომელსაც შეუძლია თავისი მოცულობის შეცვლა. მთლიანდ ლითონიდან დამზადებულ დირიჟაბლებს ექსპლოატაცია გაცილებით იაფია, თუ მოტორების გადამუშავებული განები გამოყენებული იქნება წყალბადის გასათბობათ. მაგრამ ეს შესაძლებელი იქნება მხოლოდ მაშინ, თუ ლითონის გარსიდან, რომელშიც მითავებულა წყალბადი, განვდგენით ჰაერს.

ფართო მასებისათვის თთქმის არ არის ცნობილი ციოლკოვსკის შრომები აერო-

პლანის თეორიის დარგში. ამავე დროს კი მან ჯერ კიდევ 1885 წ. გამოაქყინა თავისი შრომა, რომელშიც მოცემულია არა მარტო სწორი დამოკიდებულება აეროპლანის სიმძლავრესა, სისწრაფესა და ტვირთულობას შორის, არამედ აგრეთვე მოცემულია ისეთი კონსტრუქცია პონოპლანის, რომელიც ნაწილობრივ 15 წლის შემდეგ დაპატენტა იუნკერსმა, ნაწილობრივ კი მხოლოდ ამაჰმად ჰორციელდება.

ყველაზე მეტის პოპულიარობით სარგებლობს ციოლკოვსკის შრომები პლანეტა-შორისო სივრცის გამოკვლევის შესახებ რეაქტიური ხელსაწყოების საშუალებათ. აქ ციოლკოვსკის მიერ მოცემულია საყოველთაოდ აღიარებული საფუძვლები თეორიისა უჰაერო სივრცეში მოძრაობას შესახებ, ძირითადი გამოანგარიშებანი, რომლებიც შეეხება მომავალი კოსმითური გემის ძრავების მუშაობას და თვით გემის მოწყობილობის პრინციპები. ამავე დროს ციოლკოვსკი იძლევა არა მარტო ლაბორატორიული გამოკვლევების პროგრამას, რომელმაც უნდა უზრუნველყოს დედაშიწის ატმოსფეროს დაძლევა, არამედ აგრეთვე სწყვეტს მზის სასტემის თანდალბეში პლანეტა-შორის სივრცის თანდათანობით დაუფლების ამოცანებს. ამავე დროს იგი იძლევა მთელი რიგ უაღრესად სინტერესო და დიდი მომავლის მქონე გამოგონებებს სწრაფი სა-

ხბელთო და საჰაერო ტრანსპორტის დარგში. დედასახელებთ მის შრომებს: „ჰაერის წინაღობა და სწრაფ მატარებელი“, „ახალი აეროპლანი“, „რეაქტიური აეროპლანი“, „ნახევრად რეაქტიურა სტრუქტურა“.

დიდ ინტერესს წარმოადგენ ციოლკოვსკის შრომები ასტროფიზიკის დარგში და დაუბუქდავი შრომები მზას სხივების ენერგიის გამოყენების შესახებ, დაბოლოს, მის მიერ დამუშავებულია მთელი რიგი შედარებით წვრილში გამოგონებები, მაგალითად, სასტამბო შრიდტის ახალი პრინციპი, სწრაფდამწერ მანქანა და სხვ.

ახალგაზრობაში ციოლკოვსკის ბედი არ სწყალობდა. პროვინციალურმა მასწავლებელმა მეფის რუსეთში ვერ მიიღო შესაფერი დახმარება; მის მეცნიერულ შრომებს და გამოგონებებს გვერდს უვლიდნენ.

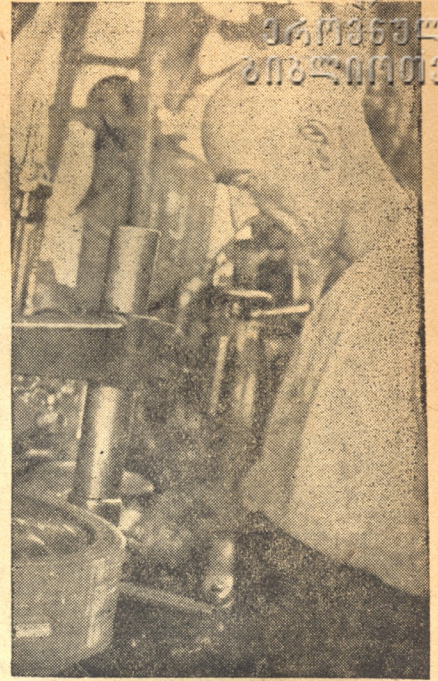
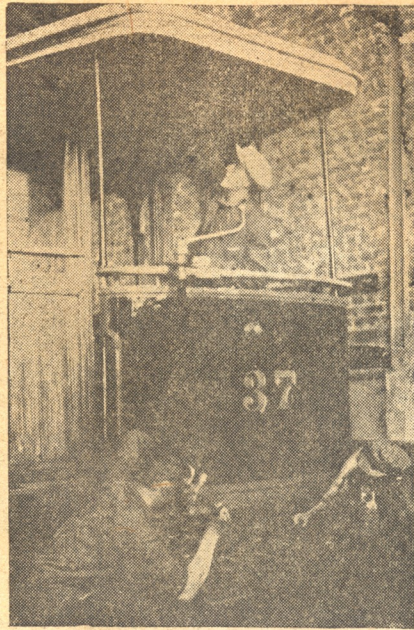
საბჭოთა მთავრობამ ჯერ კიდევ ვ. ა. ლენინის სიტოცხელში აღმოუჩინა დახმარება ქ. ციოლკოვსკის მისთვის პერსონალური პენსიის რანჰით, მაგრამ ჩვენ დღებდ ცოტა გავაკეთეთ იტბილიარის სასარგებლო გამოგონებათა რეალიზაციისათვის.

ჩვენ უნდა გამოვიყენოთ ციოლკოვსკის შრომები ჩვენი დირიჟაბლშენებლობის და სწრაფი ტრანსპორტის ტემპების დასარქა-
ი. რაჰვოკორბ.

თბილისის ფაბრიკა-ქარხნებში

ქართველი
ბოლშევიკი

ამხ. მოლოტოვის სახელობის ავეჯეუ-
ლობის ფაბრიკაში მოეწყო ახალგაზრდო-
ბი XVIII საერთაშორისო დღის სახელო-
ბის კონკრეტული დამკვერელი ბრიგადა.
რომელიც მუშაობს ფართო მოხმარების
საგნების განმუშავებაზე. სურათზე—დამკვე-
რელი ბრიგადის ბრიგადირი ამხ. მკრტო-
ჩიანი

თბილისის ტრამვაის კომკავშირელია ბრი-
გადამ. რომელიც მიმდინარე რემონტზე
მუშაობს. ახალგაზრდობის XVIII საერთა-
შორისო დღის აღსანიშნავად გეგმის გარე-
შე შეაკეთა მოსაბმელი ვაგონი.

თბილისის ტრამვაის სახელოსნოები. მექა-
ნიკური ცეხის ზეინკალი, რამდენჯერმე
დაჯილდოებული დამკვერელი მუშა-ზეინ-
კალი ამხ. ვ. კობრეძე ამოწმებს ჩარხს.

სტალინის რაიონის კულეპტიური დასვენების დღე

„მკერავი“-ს № 2 ფაბრიკის კომკავშირმა 30 აგვისტოს მოაწყო მასიური ექსკურსია ს. კრწანასში. ექსკურსიაში მონაწილეობა მიიღეს სტალინის რაიონის კომკავშირის ორგანიზაციებმა (თეხსაცმელების ფა-
ბრიკა № 1, შინამრეწველები, „მკერავი“ № 2, „მკერავი“ № 1 და სხვა). კომკავშირელებმა სოფლად მო-
აწყვეს ცნობათა მაგიდები ახალგაზრდობის მოძრაობის საკითხებზე, პოლიტიკტორინა, მასიური თამაშო-
ბანი და სხვ. აქტიური მონაწილეობა ამ კულტურულ დასვენებაში მიიღეს რაიონის პიონერებმა და საშე-
ფო-სამხედრო ნაწილებმა.

სურათზე: 1) მასიური დასვენების მონაწილენი ცეკვით ერთობიან, 2) მუშა - კომკავშირელების შეხ-
ველრა საშეფო სახედრო ნაწილების წითელ არმიელებთან.

ანტი-სამხედრო კონგრესის პაეზილიუმი

იმპერიალისტები სოციალ-ფაშის- ებთან ერთად აგზადებენ ახალ ომს

„ეკროპა ემზადება მეორე დიდი ომისა-
თვის, სამხედრო საწარმოები სრული და-
ტვირთვით მუშაობენ. გამსაღებელი მუ-
შაობა ლაბორატორიებში, გენერალური
შტაბები განუწყვეტლივ აღდგენენ გემ-
შენს. თითქმის ყოველ ქვეყანაში გამოი-
ღია ფართო მოღვაწეობა, რომლის მერზა-
ნი ერთია — ომი!“

„ევრაფერი ვერ გვიხსნის ჩვენ ახალი
კონფლიქტისაგან ეკროპაში. საჭირო-
მისი მომზადებულად შეხვედრა, უნაყო-
ფოა ლაპარაკი: ომი არ დაიწყება, რად-
გან ხალხები არ ინდოებენ მეორე კონ-
ფლიქტს. ეს არის ილიუზია, რომელიც
წინ უძღოდა ყოველ ომს ისტორიაში.“

ამას წერს ინგლისის იმპერიალიზმის მედ-
როზე ინგლისის საგაზეთო მეფე „ლორდი
გივერბრუკი“ ვაზ. „სანდი ექსპრეს“-ში. თუ
წარსული იმპერიალისტური ომის დროს
ომის ორგანიზატორები თავის ოფიციალურ
გაბოსვლებში ომის წინ და ომის დაწყების
შემდეგ თავიანთ „თეთრ“, „წითელ“, „ყვი-
თელ“, „ლურჯ“ და სხვა წიგნებში საგან-
გებოთ „მერჩიულ დოკუმენტების საშუალებ-
ებით ყოველმხრივ ცდილობდნენ დაემტკი-
ნებოთ, რომ მათ ფაქტურად არ კვირდებოდათ
ომზე, ამჟამად ჩვენ მოგვიპოვება იმპერია-
ლისტურ სამყაროს ავტორიტეტულ
წარმომადგენელთა უამრავი ოფიცია-
ლური განცხადებანი და წერილები,
რომლებიც არავითარ ეჭვს არ
სტივებენ იმისას, რომ მეორე — უფრო

საშინელი სისხლის მღვრელი ომი იმპერია-
ლისტებს დღის წესრიგში აქვთ დასმული.
და, მართლაც, უკანასკნელი ომის შედე-
გად იმპერიალისტურ სახელმწიფოთა და
საერთაოდ კაპიტალისტურ სახელმწიფოთა
შორის ინტერესთა წინააღმდეგობანი არა
თუ რიცხობრივად გაიზარდა. არამედ ხა-
რისობრივადაც უფრო სერიოზული და
ღრმაა: წინააღმდეგობა ვალდებით დაყოფის
ევროპასა და მეფაღე ამერიკას შორის, წი-
ნააღმდეგობა იაპონიასა და ამერიკას შო-
რის, ინგლისსა და ამერიკას შორის, საფრან-
გეთსა და გერმანიას შორის, საფრანგეთსა
და იტალიას შორის, წინააღმდეგობანი ბალ-
კანეთის სახელმწიფოებს შორის, წინააღმდე-
გობანი ლათინურ ქვეყნებს შორის, უკანას-
კნელთა და ამერიკას შორის, წინააღმდეგო-
ბანი კოლონიალურ ქვეყნებსა და დამოუ-
ბუღ იმპერიალისტურ სახელმწიფოებს შო-
რის, დაბოლოს — უდიდესი წინააღმდეგობა
სოციალიზმის მშენებელ ქვეყანასა და კა-
პიტალისტურ სამყაროს შორის, — ასეთია
ომის მრავალრიცხოვანი საბაზი, მსოფ-
ლი ეკონომიური კრიზისი, რომელიც სო-
ციალ — ფაშისმის მეთაურთა და ბურჟუა-
ზიულ ეკონომისტების რეცეპტების მიუხე-
დავით განუწყვეტლივ იზრდება, ფართოე-
დება და ღრმავდება, კიდევ უფრო აძლიე-
რებს ამ წინააღმდეგობებს. უფრო და უფრო
ხშირათ გაიხსნის ხმები ომის სასარგებლოთ,
ომის, როგორც ყველაზე სამიწოდ მხსნელის
ქება-დიდებათ, შემთხვევითი როდია, რომ
წარსული წლის სექტემბერში მანჯუურიის
ვიღებზე დაწყებულმა ზარბაზნების გულუ-
ნმა, გამოიწვია ახლა მარტო სამხედრო მრე-

წელობის (კაპიტალისტური მეტრნობის
ერთად ერთი დარგი, რომელსაც კრიზისის
მსახრავი ხელი არ შეუხვებია), აქციების კურ-
სის კიდევ უფრო აწევა, არამედ საერთო
ეკონომიური გამოცოცხლების იმედები. კონ-
კრეტულად იმპერიალისტები იმედოვნობ-
დნენ, რომ პროვოკაციის საშუალებით შე-
საძლებელი იქნებოდა საბჭოთა კავშირის
ჩათრევა ომში და სოციალისტური ციხე-
სიმაგრის მოსპობასთან ერთად თავის დაღ-
წევა უსაშინელესი კრიზისისაგან. მაგრამ
ეს იმედები დაიმსგრა საბჭოთა კავშირის
მტკიცე მშვიდობიანი პოლიტიკის წყალო-
ბით და ამასთან ერთად გააქურს „ავყავების“
ხანის დაპრუნების იმედებიც.

მთელი კაპიტალისტური მსოფლიოს იმე-
დები ახლა კვლავ დამყარებულია ომზე.
ომს ელიან, როგორც წვიმას ხანგრძლივი
გაულის შემდეგი ომი მიჩნეულია საშუალებ-
ათ თაღის დაღწევისათვის იმ ჩიხიდან, რო-
მელშიც კაპიტალისტური სახელმწიფოები
მოქცეული არიან 1914—18 წლის ომის შემ-
დეგ, თავის დასაღწევად ეკონომიური კრი-
ზისისაგან.

ბურჟუაზია სოციალ-ფაშისტების დახმა-
რებით მოხერხებულად ამზადებს ახალ
ომს, ამჟამად საზოგადოებრივი აზრს. სა-
ჭიროა ახალი იმპერიალისტური ომის მზა-
დების ემპაქურ მექანიკას დაუპირისპირდეს
ომის მზადების სისტემატური ყოველდღიუ-
რი გამომუშავება ენერგიული ანტი-სამხე-
დრო პროპაგანდა. დღესაც უაღრესად აქ-
ტუალურია ის. რასაც გვაწავლიდა ლენინ-
ნი:

„უნდა განუშარტოთ ხალხს ჩუალური
ვითარება ომის, თუ რამდენად დიდი“

მანრი ბარბიუსი
სსსრ ანტი-სამხედრო კონგრესს

საიდუმლოება, რომელშიც იბადება იმი და რამდენად უძლიერა მუშათა ჩვეულებრივი ორგანიზაცია, თუგინდ იგი თავის თავს უწოდებდეს რევოლუციონერს, ნამდვილად მოახლოებული იმის წინაშე“.

ფართოვდება ანტისამხედრო ფრონტი

იმპერიალიზმსა და ომსა თავისი განმანადგურებელი შედეგებით გამაფხიზლებელი გაცლენა მოახდინა ინტელიგენციის საკმაოდ ფართო მასებზე, რომელიც იმის დროს ერთგულად ემსახურებოდა იმის მიზნებს, აუარებელი დაქირაულ-დასახიროებულები, დასახიროებულები ფიზიკურად და სულიერად, აურაცხელი განადგურებული კულტურული და მატერიალური ღირებულებანი, დაქინებულები ახალი თაობა, — აი წარსული

რომან როლანი

იმპერიალისტური ომის ძეგლები, რომლებიც ყველა მოაზროვნე ადამიანების წინაშე აყენებენ კითხვას:

— რისი გულისთვის?
იმისათვის, რომ ჯიბეები გაისქელონ კრუკებმა, ტისცენებმა, შნიდერ-კრეზოებმა, ვიკერსებმა, მორგან-როკველერებმა და სხვა მილიარდებმა მაროდობებმა,
და თუ 1914 წელს ბურჟუაზიულ და წერილ-ბურჟუაზიულ ინტელიგენციიდან მხოლოდ ერთეულები იყვნენ იმის წინააღმდეგი და ამ ერთეულებიდანაც მხოლოდ რამდენიმეს ეყო გამბედაობა საჯაროდ გამოეთქვა პროტესტი იმის წინააღმდეგ, ახლა უკვე ათეული და ასეულები გამოდიან ახალი სისხლის ღვრის მზადების წინააღმდეგ.

კიდევ უფრო მეტი.
თუ 1914 წ. პროტესტით გამოსულ ბურჟუაზიულ ინტელიგენტების ხმა ყრუთ გაისმოდა ინტელიგენტურ მწვერვალებიდან, თუ ისინი იმის წინააღმდეგ გამოდიოდნენ ასეთი განცხადებით: „ცნებების გულისათვის, როგორც არის „სამართლიანობა“, „გონება“ და სხვა, რომელთაც მოპირდაპირე—იმის ორგანიზატორების ბანაკი მოხერხებულად იყენებდა ამჟამ იმის გასამართლებლად, თუ ბურჟუაზიული ინტელიგენციის ეს საუკეთესო წარმომადგენლები, როგორც ცეცხლს ისე გაუზობოდნენ კავშირს გერმანიის პროლეტარიატთან, რომელიც ერთადერთ ჯამართლიან ომით თვლის კლასობრივ ბრძოლას, სამოქალაქო ომს მცველთაგან და და მზავრელების წინააღმდეგ, ახლა მზავრელებმა მათგანმა შეიგნო, რომ მხოლოდ პროლეტარიატი წარმოადგენს ერთადერთ ძალას რომელსაც შეუძლია წინააღმდეგ იმს, მართალია, ბევრი, დიდი უმეტესობა ამ ინტელიგენტებისა, შორს სდგას პროლეტარიატის კლასობრივ ამოცანებისა და იდეალებისაგან, მაგრამ მისთვის ცხადია, რომ ერთადერთი რეალური ძალა, რომელსაც შეუძლია ხელი შეუშალოს იმის გამწვანებლად სისხლის ღვრის დაწყებაში, ეს არის პროლეტარიატი, და ეს ბურჟუაზიული და წერალ ბურჟუაზიული ინტელიგენციის ნაწილი იწყებს იმის წინააღმდეგ ბრძოლას პროლეტარიატთან ერთად.

იზრდება სიზავიბი საზოთა კავშირის მიმართ

უდიდესი როლი ბურჟუაზიული და წერილ ბურჟუაზიული ინტელიგენციის დარახმებაში იმის წინააღმდეგ ითამაშა საბჭოთა კავშირმა, თუ საბჭოთა ხელისუფლების არსებობის პირველ წლებში ჩვენ ბურჟუაზიულ წყობილებსათვის შეგვეძლო დაგვეპირისპირებოდა მხოლოდ კაცობრიობის ისტორიაში ჯერ არნახული პოლიტიკური და ეკონომიური განთავისუფლება მშრომელი მასებისა და სპოქალაქო იმის წლებში მხოლოდ იცნებ: შეგვეძლო შესვენებაზე დადებითი შინაგნებითი მუშაობის გასულივად, თუ ჩვენ მაშინ გვეძახდნენ ფანტაზიორებს, როგნლთაც სურთ შუბლით გაიტანონ კედელი, ახლა კაპიტალისტური სამყაროს უდიდესი კრიზისის ფონზე ჩვენი გიგანტური მშენებლობა ბუმბერაზულ შთაბეჭდილებას ახდენს უცხოეთში, ჩვენს მტრებზედაც კი.

„თუ ამერიკა იყო განუსაზღვრელ შესაძლებლობათა ქვეყანა, საბჭოთა კავშირი არის წარმოუდგენელ შესაძლებლობათა ქვეყანა, რაც ჩვენი თვალსაზრისითაც კი აღიარების ღირსია“—ო, — სწერდის „ბერლინელ ტაგებლათ“-ი დენებროსტროის დამთავრების გამო“.

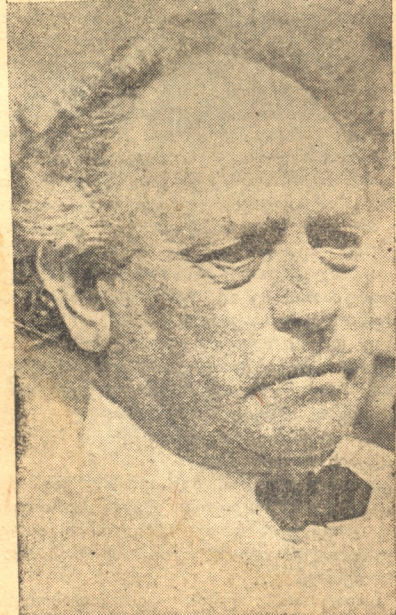
ამ დროს, როცა ბურჟუაზიულ ქვეყნებში ტენიკური ინტელიგენციის სამოქმედო ასპარეზი, მისი ცოდნის და შესაძლებლობა

მასნი გორკი

ბათა გამოყენების სფერო თანდათანობით ვიწროვდება, როცა უმაღლესი ცოდნით აღჭურვილი პირები იძულებული არიან იმუშაონ უბრალო მსახურებათ, როცა გამოიყენილი სწავლულები მოკლებული არიან თავისუფალი, უზრუნველყოფილი მუშაობის შესაძლებლობას, როცა მეცნიერება, ხელოვნება, ლიტერატურა არაჩვეულებრივ სიმძიმით განიცდის კრიზისის განმანადგურებელ ფაქტებს, საბჭოთა კავშირში შენდება მსოფლიო გიგანტები, ყვავის მეცნიერება, ხელოვნება, ტენიკური ინტელიგენციის ფართე გასაქანი აქვს თავისი ცოდნისა და შესაძლებლობათა გამოყენებისათვის, მუშათა კლასი ეუფლება მეცნიერებას, ტენიკას, ხელოვნებას, იკვდება ახალი წარმატაცი ცხოვრება.

ამ პარალელისათვის გვირდის ავლა ან შეუძლია არავის, ვისაც კი შერჩენია დანახვისა და გაგების უნარი. ამით არის გამოწვეული, რომ ბურჟუაზიული ინტელიგენ-

მარტინ ანდერსენ ნიქსი

ციის საუკეთესო წარმომადგენლები ზურგს აქცევენ დასაღუბად განწირულ კაპიტალისტურ სამყაროს და სიმპატიებით იმსჯელებიან ახალი ცხოვრების მშენებელ — საბჭოთა კავშირის მიმართ.

სოციალისტური მშენებლობის წარმატებას საბჭოთა კავშირში თვალეები აუხილა პრავლს და დაანახვა გზა უკეთესი ცხოვ-

რიატს, გლეხობას და წითელ არმიას ბურჟუაზიულ მთავრობათა ძალებზე გამარჯვებაში.

დაუსრულებელმა ეკონომიურმა კრიზისმა, რომელიც უფრო და უფრო მკაცრ ხასიათს იღებს, ბევრ ბურჟუაზიულ ინტელიგენტს დაუპარგა კაპიტალიზმის აღორძინების და გაჯანსაღების რწმენა. სიმპატიები კოპუნისტებისადმი და სოციალისტური მშენებლობისადმი იზრდება ისეთ წრეებშიც კი, რომლებიც აქამდე შორს იდგნენ აოლიტიკისაგან (დასაკვირველია, მათის აზრებისა და საბჭოთა კავშირის მეგობართა არმიის ზრდის კიდევ უფრო თვალსაჩინო დემონსტრაციას წარმოადგენდა.

ხანრთაზორისო ანტისამხედრო კონგრესი

ეს კონგრესი აგვისტოს ბოლო რიცხვებში შეიკრიბა ამსტერდამში საბი მსოფლიო მწერლის — რომენ როლანის, მაქსიმ გორკის და ანრი ბარბუსის თაოსნობით. შეიკრიბა საერთაშორისო ბურჟუაზიის დნ სოციალ-ფაშისტების გააფთრებული წინააღმდეგობის მიუხედავად, საშინელი ტერორის და რეპრესიების მიუხედავად, რომელიც კონგრესის ორგანიზატორთა და დელეგატებთა ორჯელთა წინააღმდეგ გაჩაღდეს ცალკე ქვეყანაში. იმ ტერორის და ბურჟუაზიული და სოც.-ფაშისტური გააფთრებული კამპანიის შედეგად კონგრესზე არჩეულ 5,000 დელეგატთან მხოლოდ 2,500 კაცმა შესძლო ჩასვლა ამსტერდამში. დანარჩენებმა ახ ციხეში ამოკვეცეს თავი ან ფული ვერ მიიღეს კონგრესზე დასასწრებლათ. სოციალ-ფაშისტური ბელადების მუქარის მიუხედავად კონგრესს დაესწრო 400-მდე მუსიკერი ინტერნაციონალის პარტიებიდან, რომლებმაც კონგრესის სხვა დელეგატებთან ერთად მხარი დაუჭირეს აქტიურ ბრძოლას ომის წინააღმდეგ, ფიცი დასდევს, რომ დაიცვენ საბჭოთა კავშირს და ამით მათ გამოგზავნენ მილიონ სოციალ-დემოკრატიულ მუშებთან ერთად ხმა მისცეს თავიანთი ბელადების წინააღმდეგ, რომლებიც აქტიურად თანამშრომლობენ ახალი ომის ორგანიზატორებთან და ანტი-საბჭოთა ფრონტის მოწინავე რიგებში იმყოფებიან.

არანაკლებ საყურადღებოა ინტელიგენციის წარმომადგენელთა გამოსვლა ამ კონგრესზე, ეს გამოსვლები მაჩვენებელია იმ ღრმა გარდატეხისა კაპიტალისტური ქვეყნების ინტელიგენციის განწყობილებაში, რომელსაც ჩვენ ვაშჩნევთ ერთის მხრივ გამოუვალ ეკონომიური კრიზისისა და მეორეს

მხრივ საბჭოთა კავშირის გიგანტური წარმატებების შედეგად. გამოდის, რომ ომის წინააღმდეგ, ეს ინტელიგენცია ხედავს, რომ მარტო ცარიელი პროტესტით, მარტო საკუთარი ძალებით ომის წინააღმდეგ ის ვერაფერს გახდება, რომ მხოლოდ მშვიდობა კავშირი მუშათა კლასთან და კარგად

ჟ. ვ. გ. ვ. ვან-ვენენდაალი
ანტი-სამხედრო კომიტეტის წევრი

რების მშენებლობისა, ბევრი მათგანი, ვისც ერთი ორი წლის წინ კიდევ ყოყმანობდა თავისი სიმპატიების აშკარად გამოხატვაში საბჭოთა კავშირის მიმართ, დღეს უკვე საქვეყნოთ უცხადებენ თავის თანაგრძობას საბჭოთა კავშირს. ანდრე ჟიდი, საფრანგეთის გამოჩენილი მწერალი, რომელიც შარშან ითურითა პასუხის გაცემას რევოლუციონური ლიტერატურის საერთაშორისო ბიუროს ანკეტაზე — „როგორი იქნება თქვენი პოზიცია საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ ომის შემთხვევაში“, „ლიტერატურაშია გახეტ-ს 1932 წ. 5 აგვისტოს ნომერში სწერს:

„...მე მსურს ხმამაღლა გადავცხადო ჩემი სიმპატიების შესახებ საბჭოთა კავშირის მიმართ. და, რომ ჩემი ხმა იქნას ვაგონილი და მან მიიღოს გარკვეული მნიშვნელობა. მე ვისურვებდი საკმაოდ მეტოცხლა, რომ შეხილა სტალინის გიგანტის წარმატებით დამთავრება. მისი წარმატებისათვის, როცელსაც მთელი გულით ვისურვებდი, მე მინდა მჭონდეს შესაძლებლობა გავაცეთო რაიმე“.

ლიტერატურის და ხელოვნების წარმომადგენლები მარტო არ არიან ამ თავის სიმპატიებში საბჭოთა კავშირის მიმართ, მთელი რიგი ინჟინერები, ექიმები, სწავლულები ერთხმად აღიარებენ, რომ მთელს მსოფლიოში ამჟამად მხოლოდ საბჭოთა კავშირში არსებობს შემოქმედებითი მუშაობის გაშლის შესაძლებლობა. ისინი ისწრაფვიან ჩვენში სამუშაოთ, ჩვენი ახალი ცხოვრებისა და მუშაობის გასაცნობათ.

ამავე დროს ხსენებული ინტელიგენციის გავლენიან წრეებში თანდათანობით რწმუნდებიან, რომ მხოლოდ საბჭოთა კავშირი წარმოადგენს მშვიდობიან ერთეულ გუშავს, საინტერესოა ამ მხრივ ფრანგ სიურეალისტების მოწოდება:

„...საბჭოთა რესპუბლიკების კავშირი წარმოადგენს ერთადერთ ქვეყანას, რომელსაც ყოველგვარი ფარისევლობის გარეშე შეუძლია ილაპარაკოს მშვიდობიანობის შესახებ“.

„...სადაც არ უნდა ვიმყოფებოდეთ ჩვენ, ყველა ძალებითა და საშუალებებით დაგეგმარებით საბჭოთა პროლეტა-

პატელი ანტი-სამხედრო კომიტეტის წევრი, ინდოეთის ნაციონალური კონგრესის ყოფ თავმჯდომარე.

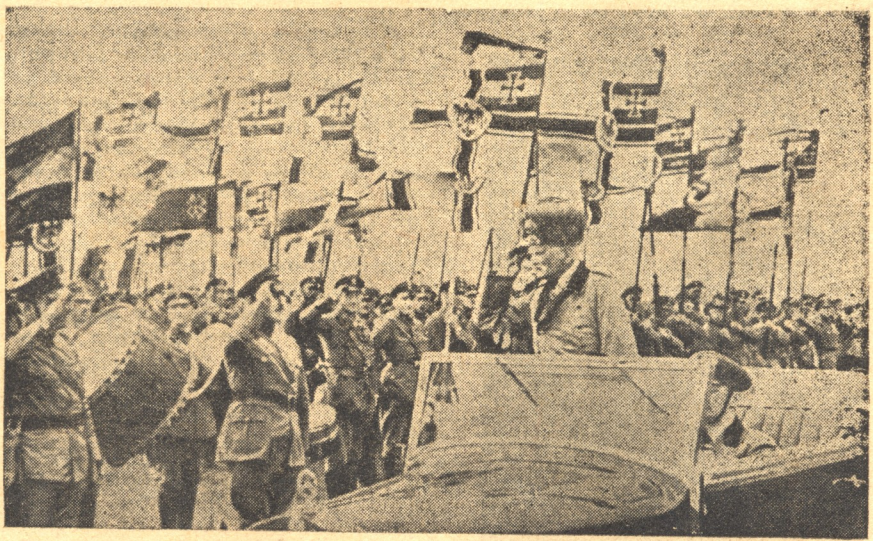
პარტიასთან უზრუნველყოფს ამ ბრძოლის წარმატებას.

ამ კონგრესმა დაამტკიცა პროლეტარიატის როლის და გავლენის მნიშვნელოვანი ზრდა იმ წერილობით-ბურჟუაზიულ მასებში, რომლებიც აქამდე მიჰყვებოდნენ კოლონიალური ძარცვა-გლეჯის, კაპიტალისტური ექსპლოატაციის და ყარაღური ომის ორგანიზატორებს.

ახალი ათეული მილიონები ირაზმებიან ომის საფრთხის წინააღმდეგ, ახალი ათეული მილიონები დგებიან საბჭოთა კავშირის სადარაჯოზე.

ე. წულაქე.

გერმანიის უავი რაზმის შეკრება

ბერლინში შესდგა ფაშისტურ „ფოლა-დის მუზარადში“ გაერთიანებული იმპერიალისტური ომის მონაწილეთა შეკრება, რომელსაც დაესწრენ გოტენცოლიტერების გვარგულობის წარმომადგენლები და გერმანიის მთავრობა ფონ-პაპენის მეთაურობით. სურათზე მარჯვლი ფონ-მაკენზენი იღებს „ფოლა-დის მუზარადის“ აღლუმს.

შეზღწილვის სიძულვიანი

ამოს იხე ეჭირა თავი, როგორც შმაგ შე- შლილა. ახილთმ სასამართლომ დაადგინა გადაყვანათ იგი საპატიმროს საავადმყოფოს ფსიქიატრიულ განყოფილებაში გამო- საცდელად, აგრეთვე დააკმაყოფილა ოსკარ კონის შუამდგომლობა, რათა იგი დაეწინა- იათ სულით ავადმყოფი პატიმრის მუხრ- ენად. ექვს თვის გრძელდებოდა კამოს გა- ნიოცდა. ოთხი თვის განმავლობაში არ და- წოლილა, დღე-ღამით ზეზე იყო, ხოლო და სასვენებლად კუთხეში დებოდა პირით კედლისაკენ და როგორც სწევდა მალა ხან ერთ ვებს და ხან მეორეს. შემდეგ უარი სთქვა საქმის მიღებაზე. მას ხელოვნუ- რად დაუწყეს კვება ზონდის საშუალებით, ამასთან ყბების ძალით განსხის დროს რამ- დენიმე კბილი ჩაამტვრიეს. მან ერთ დღეს ბლიმად გამოვიღოჯა წვერი და კონა-კო- ნად დააწყო თავის საბანზე მწკრივად. რო- ურჯად ექიმმა და ზედამხედველებმა დაინა- ხეს ეს სურათი. შიშით შეპყრობილებმა დაიყვირეს: „შრეკლის“. (საშინელება!). ერთხელ კამო ნამდვილად ჩამოვიცადა თავის დასაბრძოლად, რასაც ვიგრებოდა, იმ იმე- უით. რომ აღმინისტრაციის ამას არ დაუშვე- ბდა. მისი ანგარიში ვამართლდა: იგი მარ- ყუჯიდან ჩამოსხნეს. მეორეჯერ მან წვნიანი პატარა ძვალ იპოვა, ეს ძვლი გაპხმხხე და ღამით გადაიჭრა მარცხენა ხელის სისხ- ლის მილები. როდესც სასწრაფოდ გამო- წვეულმა ექიმებმა სისხლის დენა შეუჩე- რეს და მომავლადი გონს მოიყვანეს, მან შეინიშნა, რომ არა მარტო საწოლი, არამედ მისი კამერის იატაკიც სისხლით იყო მორწ- ყული. ბოლოს და ბოლოს ექიმებმა ის იც- ხეს ავადმყოფად და 1908 წლის მისში გადაიკანეს საავადმყოფოში, სადაც ის იმ- ყოფებოდა 1909 წ. მარტამდე.

„ბუზში“ (ბერლინის სულით ავადმყოფ- თა სამკურნალო) გადაყვანისას იგი მოა- თაგეს პალატაში, სადაც 9 შმაგი შეშლი- ლი იყო, რომელნიც ხშირად აღრ- ჩობდნენ, ურტყამდნენ, ჰკაწრავდნენ და ჰკბენდნენ ერთმანეთს. რამოდენიმე დღის შემდეგ ის უფრო მშვიდობიან განყოფი- ლებაში გადაიყვანეს. ამ მდგომარეობაში ხანგრძლივი ყოფნა უმძიმეს გამოცდას წარ- მოადგინდა: გაქცევა ყოვლად შეუძლებელი იყო: მაშინ კონი შეუდგა იმის ცდას, რომ ავადმყოფი სხვა სამკურნალოში გა- დაეყვანათ, საიდანაც უფრო ადვილი იქნე- ბოდა წასვლა, მაგრამ მისი შუამდგომლობა არ შეიწყნარეს.

„ბუზში“ ყოფნის დროს ამხ. კამო გამუ- დებით უკვირდებოდა გარემოებებულ ავადმყოფებს. მათ შორის იყო ერთი ექიმი მორფინისტი, რომელიც აქ საკუთარ მშო- ბლებს მოეთავსებით, რადგან ის თურმე მთელ თავის ქონებას მორფინი ხარჯავდა. ეს ექიმი ესაუბრებოდა უფრო მოხედულ ავადმყოფებს, უამბობდა მათ ფსიქიურ ავადმყოფობათა სხვადასხვა ფორმების და მათი სიმპტომების შესახებ. კამო ყურადღე- ბით უსმენდა მას და ცდილობდა ყოველივე მოსმინილი კარგად შეეთვისებია.

1909 წ. მარტში „ბუზის“ აღმინისტრაციამ განაცხადა, რომ ტერორისტ - ანარქისტ პეტროსიანის ჯანმრთელობა სასებებით დამაკმაყოფილებელიაო. ამის შემდეგ კა- მო ხელახლა ალტმოაბიტის საპყრობლის საგამომცემლო განყოფილებაში დააბნა- ვეს, აქ იგი ისევ დაავადმყოფდა, მაგრამ ამჯამად უკვე არა უბრალოდ, ზერეულედ, არამედ მეცნიერების წესებისამებრ. ამიტომ 16 აპრილს ისევ „ბუზში“ იქნა მოთავსე- ბული. კამო გასაკარბი ოსტატობით ბა- ძადედა ერთს სულით ავადმყოფს. ექიმები ძალიან დაინტერესდნენ ამ მოვლენით და

რომ გამოეაშკარებებოდათ მონერხებული სი- მულიანტი, დაუწყეს მას ბარბაროსული წა- ებება: ქინძისთავით ჩხელდებდნენ ფრხი- ლებ კვეშ, სხეულს უღლიდებდნენ ლითონის განხურებული ბუნიკით. ამხ. კამოს მრავალი წლის შემდეგ ახნდა მარცხენა ფერდზე ამ ბუნიკის (ტერმოკაუტერი) - დრმა დალა. მათე ამ წაყვებას ამხ. კამო უდიდესი სიმ- შვილით იტანდა. „რა საშინლად ყარდა გა- ტუსული ოორკიო“, - იგონებდა ის შემდეგ ძი. ექიმები ბოლოს ძალაუხებურად იმ დასკვაამდე მივიდნენ, რომ კამო ნამდვი- ლად დაავადმყოფებული იყო იმ სენით, როგორცაა ბაძავდა.

ამ მიმედ დროს შესახებ დარჩა არა მარტო ამხ. კამოს და ო. კონის ნაამბობი და მო- გონებანი, არამედ კიდევ მთელი რიგი საბუ- თები იმ საავადმყოფოების „საურფო ფუ- რცლებში“ სახით, სადაც ამხ. კამო იყო ხოლმე გამოსაცდელად. ამ „ფურცლებში“ ამონაწერები შესანიშნავად ახასიათებს იმ წარმოდებდენელ ატროსფერას, რომელშიაც უნდებოდა კამო ბოძოლა სიცოცხლის შე- აბაიარუხებულად.

ბოლოს, „არმენდირექციონმა“ (ასე ეწო- დებოდა გეოაიულად იმ დაწესებულებას, რაიელიც განაგებდა საავადმყოფოებსა და ქსენოაიებს), გეოაიისის პოლიციის ხეგაე- ლებით, მოითხოვა, რომ კამო გადაცემოდა ორუეთის ხელისუფლებას. არ ვასჭრა არა- ვითარმა ღონისძიებამ, რომელსაც დებუ- ლობდ ოსკარ კონი ამ განზოახვის ჩასაძ- ლელად, კამო 1909 წ. 4 ოქტომბერს გა- დასცეა რუსეთის უხნდარმებს საზღვარზე, ხოლო უხნდარმებმა ჩამოიყვანეს ის ტფი- ლისში, სადაც სამხედრო სასამართლოს უნ- და გაერჩია ძისი საქმე.

კამოს საშინელი სასჯელი მოელოდა რუსეთში. ევროპის პრესამ კონის („ფორ- მუტის“) და სერვეს („ჰუმანიტე“) მეთაუ- რობით დიდი აურხაური ასტება გერმანიის თთავრობის წიხაიადეგ იარბაიოსული თეთიმპრობელობის ხელში ავადმყოფი პოლიტიკური დახმამაყვი გადაეცემათვის. უასავლკათი პოლიტიკური სენანდალის თა- ვკუაი ასტილებლად საქმეში ჩაერია ში- ნაგან საქმეთა თისისტი ა. სტოლიბინი, ომელმაც კავკასიის ხამესტნიგის გორონ- ცოვ-დაშკოვს თიპართა წერილით: მირსკის თუ სიკვიდლით დასჯა გადაუწყდა, ეს ცუდ გავლენას მოახდენს საზღვარ-გარეთ ოუსეთის იხტერესებზე ანარქისტების გად- მოსახრების საკითხშიო.

კონის მეცადინეობით ტფილისში გად- მოიგზავნა მოწმობები კამოს ქრონიკული ავადმყოფობის შესახებ, რაიელთაც ხელს აუელოდეს ბერლინის გამოჩენილი ექიმები.

სახიშთიდან გაქცევა

კამოს დის - ჯავაიარს გადმოცემით, თბილისში ჩამოყვანისას კამომ არ იცოდა ბერლინელი ექიმების საბოლოო დასკვნა თავის შესახებ. ნახვის დროს ჯავაიარამ გა- დასცა მის, რომ ყველა საჭირო საბუთი კონის მიერ გადმოგზავნილია თბილისში. ამან გაამხნევა კამო, ომელმაც მეტი გა- ბედულობით განავარბო შეშლილობის სიმუ- ლაცია. ის რამდენიმეჯერ შეამოწმეს, რად- გან იქიო შეპქონდათ ძის შემოვლობაში. მაგრამ კამომ მუტრყველად გადაიტანა ყოველგვარი გამოცდა. შემოკლებით მოგე- ყავს სასამართლოში მოხმდარი შემოწმების ერთ-ერთი ოქმი, რომლის შემდეგ კამო მე- ტეხიდან გადაყვანილი იქნა ფსიქიატრიულ საავადმყოფოში.

სასამართლოს სხდომაზე შემოყავთ შესა- მოწმებელი ტერ-პეტროსოვი, ომელიც დააბტიმრებულია, მიცემულ შეკითხებზე ტერ-პეტროსოვი უპასუხებს:

- 1. რა გქვიათ? — სიმონ ტერ-პეტროსოვი.

- 2. რა ერქვა შამათქვენს? — სიმონ ტერ-პეტროსოვი.
- ეს კითხვა რამოდენიმეჯერ მეორედმა და ტერ-პეტროსოვი ეთოსა დასაძველ ხსოვნა ისლევს.
- 3. რამდენი წლია ხართ? — ოცდა ათის.
- 4. სად დაიბადეთ? — იო ვიცი; მე ზომ უტზოეთშიაც ვა- ყავი.
- 5. რას აკეთებდით ციხეში, რითი ცხოვ- რობდით? — ფაბრიკა მქონდა.
- 6. სად დაიბადე? — აო ვიცი; მე ყველგან ვიყავი.
- 7. ეკითხება ექიმი იაშვილი: მიცანიო? — ტერ - პეტროსოვი მხიარულად იცხ- ნის და უპასუხებს: „თქვენ ექიმი ხართ, ექიმი“.
- 8. როგორია თქვენი ჯანმრთელობა? — კბილები მტკივა.
- 9. რას ვაბრალებდნენ? — მე რამდენიმე პარტიის დამაარსებელი ვარ.
- 10. რომელი პარტიების? — ახლა დამავიწყდა, მერე ვიტყვი.
- 11. რომელია მთავარი პარტია? — მერე ვიტყვი.
- 12. სოციალ - დემოკრატებს იცნობ? — ვიცნობ.
- 13. სოციალრევოლიუციონერებს? — მათაც ვიცნობ.

ბარლაცვალა „ინტერნა- ციონალის“ მუსიკის ავტორი

პარიზის მუშათა გარეუბანში გარდაიცვა- ლა „ინტერნაციონალი“-ს მუსიკის ავტორი, მუშა (ხარატი) დეგაიტერი, ნეკროლოგში „ლიუმანიტე“ სწერს:

„დეგაიტერმა შეთხზა მელოდია, მელო- დიის სიტყვენი ეკუთვნის მეორე მუშას, კომუნარი ეუენ პოტიუს. უკანასკნელმა ამ სიმღერაში ჩააქსოვა მთელი ზიზლი ვერსა- ლისადმი, კომუნის კულტი და რწმენა. მსო ფლიო პროლეტარიატის საბოლოო გამარ- ვავების ეს სიმღერა გადაიქცა მთელ მსოფ- ლიოს მუშათა საბრძოლო სიმღერად და კ- პიტალიზმის უღელნიგან განთავისუფლე- ბულ საბჭოთა კავშირის 160 მილიონი მშრომელის მიმხედ, 1928 წელს დეგაიტერი იყო მოსკოვში და მონაწილეობას იღებდა კომინტერნის კონგრესში“.

*) დასასრული. იხ. „დროშა“ №11, 12.

14. კომუნისტებს?

— მთავრად ვიცნობ.

15. თქვენ ვინმე გაძარცვეთ?

— არა.

16. დაგვიწერათ თუ არა თხზულებანი?

— ვერღირ ვწავსება, ძალიან ბევრი მიწერია.

17. რა ჰქვია თხზულებებს, რაა თქვენი წიგნების სათაური?

— დაწერე, მაგრამ სათაური დამზავდა.

პროკურატურას მაინც არ სჯეროდა კახის სიგიჟე და ყმინოდა, რომ იგი გაიქცეულია ფსიქიატრიულ საავადმყოფოდან. მითოდ ყოველგვარი ზომები იყო მიღებული, რომ კამო ცხრა კლდულში ჰყოლოდათ. მაგრამ არაფერმა არ უშველა. კამო ძინც გაიქცა.

კამო, თავის მხრით, მუდამ გაქცევაზე ფიქრობდა, ის უახლოვდება საავადმყოფოს ორ მოსამსახურეს, მიიმხრობს ერთ მათგანს — ბრაზინს, რომელიც ეხმარება მას გაქცევის სანაშაურებში. ამხვე დროს კავშირს აბამს ვარეთ მყოფ ამხანაგებთან, რომელთაც შემდეგ ბარათს უზღვიან:

„მართლა ხომ არ გგონიათ, რომ მე გავიფიქრე? თავს ვიცი ვინ ხარ. მაშინმეხ. შემდგომი ტანჯვა აუტანელი ხდება. ხსნა გაქცევაში. არ მინდა მოგვად სავატირებში. ეცადეთ მოაწყოთ გაქცევა. მინდა ვიმუშაო პროლეტარიატის სასარგებლოდ.“

ამასთან ერთად კამომ გამოგზავნა გაქცევის გეგმა. გახურდა მუშაობა გაქცევის მოსაწყობათ. ამაში უშუალოდ მონაწილეობას ეღებოდნენ კ. ცინცადე, ბ. მღოჯანი, კამოს დედა — ჯავაირა და არუსიკ პეტროსოვიძე.

ოფიციალური საბუთები მოკლედ ასე გვიხატებათ გაქცევისას:

ტურპეტროსოვიძის ფენისადგილში გაცვლა ათხოვა. იმ დროს, როდესაც მოსამსახურე კლტახნით მოშორდა ტურპეტროსოვიძეს, ის გადახტა ფენისადგილის პირველი ოთახის — პირისანის ფანჯრიდან. რიგები ერთ მინაში გამოტყნობილი იყო. გარედან ეს ფანჯარა 2 ნახ.—3 საუ. სიმდღეზეა მიწიდან. ტუსლით ფანჯრიდან დამხვებული წვრილ ბაჭერი, რომელიც იქვე ედო ძირს, ფანჯრის ქვეშ; იქვე იყო რამდენიმე თხელი ბეჭევა ხერხი და სხვ.

ეს მოხდა 1911 წ. 15 აგვისტოს.

კ. ცინცადეს მტკვრის მარჯვენა ნაპირიდან, საიდნაც კარგად სწანდა კამოს კამერა, უნდა ენიშნებოდა მისთვის ის მომენტობა, როცა ახლო-მახლო არავინ არ იქნებოდა. კ. ცინცადე აძლევს ნიშანს: საძვარე აქნეს თეთრ ცხვირსახოცს. ხუთი წუთის შემდეგ ფანჯრიდან ეშვება ბაჭერი. კიდევ წამი და ბაჭერი მოყვება კამო სრიალით. კამოს ბაჭერი უწყდება და ეცემიწეწე. მაგრამ ჩქარა დგება და მიიმართება მინარისაკენ. გაღის ცერის ხიდქვეშ ადის სანაპირო ჭუნაზე. გაქცევის შემდეგ პირველ დღეებში, როცა მთელი ხელისუფლება და პოლიცია ფხვნილად, კამო იმალბობდა გოლიამინოვის ქუჩაზე, თვით თბილისის პოლიცეისტრის სამმართველოს ერთ-ერთ სასარდაფო სადგომში.

მალე კამო ამხანაგებმა საიდუმლოდ საზღვარგარედ გაგზავნეს. მისი გაქცევის ორგანიზატორები შეიპყრეს და გადაუწყვიტეს კატორა.

შტრომთში ყოფნა და დაბრუნება

ჩვენ ძალიან ცოტა რამ ვიცით იმის შესახებ, თუ რას აკეთებდა კამო უტხოვით. ვიცით მხოლოდ, რომ ის იყო პარიზში და პოლიცეით, მოხდა სტამბოლში, ცხოვრობდა კონსტანტინოპოლის მსახურებით ქართველ კათოლიკე ბერებთან და რაღაც დიდი აქტებს ამზადებდა ამიერ-კავკასიისათვის.

ზოგი ცნობა კამოს საზღვარგარედ ყოფნის შესახებ ჩვენ ვიცით ვიღაც მხიელ ორლოვის დასმენის წერილიდან, რომელიც

გამოგზავნილა თბილისის საოლქო სასამართლოს პროკურორის სახელზე უკვე კამოს საქართველოში დაბრუნების და მისი ნეპყრობის შემდეგ. ორლოვი სხვათა შორის სწერს:

„გაგიგე ვაჟ. „კავკასიის კარიდან“, რომელშიც დამატარებულია ვიღაც კამო, სომეხი — ექსპროპრიატორი... კამო ჩანოდა თუ არა აქ, ევროპიდან, დიჭირეს საბაგოში თურქეთის ხელისუფლების აგენტებმა. იგი განთავსდა თბილისში იქნა ქართველ კათოლიკე ბერების შემადგომლობით, ხოლო ყუმბარებს, რომელიც მას აღმოჩნდა, კონფისკაცია უკვე. სხინებული კამო ერთხანს დავსხლა ზემოხსენებული მონასტრის სახლში პავსკუსპირში, ბერებმა მისცეს მას თავიანთი მეგობრის — ერთი ბულგარეთში ყუმბარების შესადგენად, ხოლო შემდეგ, რუმინეთით რუსეთში, კავკასიაში წამოსასვლელად... როგორც ხეები დადის, კამო სტამბოლიდან წამოსვლის დროს ბერებს დიდ ფულად დახმარებს და დაირადა სემინარის ასამუხენებლად.“ და სხვა.

როგორც ჩანს, კამო ტფილისში ჩამოვიდა 1912 წლის ზაფხულში და ჩამოიტანა ასაფეთქებელი ნივთიერებანი და იარაღი. ერთხელ, — მოგვიხრობს კამოს დამცველი, ამხ. ბებურიშვილი, — როცა შინ დაგებრუნდი, გაიგე, რომ მე გელოდება ვიღაც უტხოელი. შევედი თუ არა, ჩემს შემოსვლებულად წამოვად სათვალეზანი, ძალიან კობხად ჩაქმული კარგი შავგერგანი კაცი. ამ უტხოელში არ იყო არც ერთი ნაკვთი რაც კამოს მოგავიწყებდა; მიუხედავად ამისა, ეს კამო იყო. მაშინ ის დარჩა ჩემთან ერთ კვირამდე. სახლიდან გამოდიოდა ლამობით და ეწეოდა გამძვარებულ არალეგალურ მუშაობას. გრიმი იმდენად კარგად ქონდა გაკეთებული, რომ უახლოევი აღმანიანებიც ვეღარ ცნობდნენ. მაგრამ კამო ვარუშე, ეტყობოდა, მოლატინი გაცნობილებენ. სასტუმრო „ჩრდილოეთ ნოჩრების“ ახლო, სადაც ის იყო გაწერილი, უკვე ფილერების ჯგუფები დაფუფუსებდნენ.

ტფილისის უნდარმოთა სამმართველომ ძალიან კარგად იცოდა კამოს ჩამოსვლის ამხვე, რაც მან დაუყოვნებლივ შეატყობინა თავის განყოფილებებს.

კოჯორის სახში

მალე კამოს ჩამოსვლის შემდეგ, 1912 წ. 24 სექტემბერს კოჯორის გზატკეცილზე, ქალაქიდან საში ვერსის დაშორებით მოხდა თავდასხმა ტფილისიდან მიმავალ ფორტზე. ეს აქტი თავდასხმელობათვის მაცნობი გათავდა. განგაშის და სამაგიერო სროლის ატებს შემდეგ, ისინი გაიქცნენ ფულის წულებლიად.

ამუშავდა ოსოზაკა. 1912 წ. 1 იანვარს და პატიმრებულ იქნა 18 კაცი, მათ შორის კამოც.

1913 წ. 9 თებერვალს შებოაკილი კამო მიიყვანეს ტფილისის საოლქო სასამართლოს სისხლის სამართლის განყოფილებაში მისი სულიერი მდგომარეობის შემამუშავებლად. მაგრამ ეს უკვე უბრალო ფორმალბა იყო. სიმულოციის ამხვეი გაცრეკლდა: მიხეილის საავადმყოფოდან გაქცევის და რამოდენიმე ექის შემდეგ, კამოს ველარაფერი იხსნიდა. მეტყნიდან გაქცევის ცდა ჩაიფუშა. 1913 წ. 2 მარტს კამოს გადაუწყვიტეს სიკვდილით დასჯა; მაგრამ ის აქც მთულოდნელიად გადაირჩა. რუსეთში რომანოევის მეფობის სამასი წლის შანიფესტის გამო, სიკვდილით დასჯა შეცვლილ იქნა ოცი წლის კატორით. 1915 წ. მარტში, კამო გადაიყვანეს ხარკოვის საკატორლო ცხვიში. მან ტფილისიდან ხარკოვი გადაყვანის დროსაც სცადა გაქცევა. მაგრამ ეს ცდაც სრულიად უშინო ვნელო გარემოების გამო ჩაიფუშა.

განთავისუფლება

დაიწყო ხანგრძლივი ტანჯველი ცხოვრება რი ცხოვრება საკატორლო ცხვიში. თითქმის

გაქრა განთავისუფლების ყოველგვარი იშედი.

კამო საკატორლო ცხვიდან გამოგზავნილ წერილებში აუღადა ამცვიდებს მახლობლებს თავის ფიზიკური და სულიერი მდგომარეობის შესახებ. ის აქ ხსნიდა:

„მე კარგად და მხნედ ვარ... მძვარეულად და მხნედ ვარ, ველი უკეთეს ბიზნესს... მე რკინის აგებულება მაქვს და ყველაფერი ავიტანო“ და სხვ.

მაგრამ აი დგება 1917 წლის თებერვალი. კამო მთელმხარებას ვერ მალავს. რატომ არ განთავისუფლებს მას? ნუ თუ დააფიქრდათ ის ამხანაგებს? ვის ხელშია ხელისუფლება?

კამო ფიხლად აფანებს მამინდელ პოლიტიკურ სიტუაციას და უტყუყოფილოა იმით, რომ ხელისუფლებას ბურჟუაზია დაეპატრონა. 1917 წ. 5 მარტს ის სწერს თავის დებს, რომ ძველი წყობილება „შეიცვალა“ ახლით, მაგრამ ამისგან კარგს არაფერს გლის, რადგან არა სჯერა რა იმ ადამიანების, რომლებიც ხელისუფლებას ჩაუდგენ სათავეში. „მე ვერ არ გამოუშვებვარ და არც ვიცი, განმიშვებ თუ არა, თუმცა ყველამ იცის, რომ მთელი ჩემი საქმიანობა რევოლუციონურ მიზნებს ემსახურებოდა. მიუხედავად ყოველივე ამისა, თუ მე არა განთავისუფლებს, თქვენ არ იღავდარბოთ და არავის არავფერი თხოვოთ ჩემს შესახებ. თუ ისინი დამივიწყებენ, მით უკეთესი ჩემთვის და მით უარესი მათთვის...“

მაგრამ კამოს მოუთმელობას ბოლომოდო: 6 მარტს გ. ი. ამ წერილის დაწერის მერე დღეს კამო განთავისუფლეს ხარკოვის საკატორლო ცხვიდან.

კამო ჩავოლიუციის უმედა

კამო განთავისუფლების შემდეგ 1917 წ. აპრილში ჩამოვიდა ტფილისში. ხანგრძლივ ტანჯვას ვერ მოეხარა მისი ძლიერი პიროვნება, მაგრამ ფიზიკურად იგი თითქმის გატეხილი იყო.

1917 წ. ივლისში კამო იყო სამკურნალოდ უწერაში (რატა). ამ დროს საქართველოში ბატონობდნენ მენშევიკები, რაც კამოს, რა თქმა უნდა, არ მოსწონდა.

კამომ გადასწყვიტა ენახა ლენინი, რომელიც თავდავიწყებით უყვარდა და, რომელსაც ყველაფერში ულაპარაკოდ ენდობოდა. აგისტოს დამღევს ის წაიდა პეტროგრადში. მაგრამ სწორედ ის დროს ლენინი ემალბოდა დროებითი მთავრობის აგენტებს, — და კამომ მხოლოდ ამხ. ნ. კრუსკაიას ნახვა მოახერხა.

1917 წ. დეკემბერში ხელმძღვანელი პარტიული ორგანიზაციების დავალებით კამოს ცინცადესთან ერთად ისევ მოუხდა ლენინთან წასვლა რუსეთში, მთელი რიგი პრინციპალიური საკითხების გადასაწყვეტლად. მიუხედავად იმისა, რომ იმ დროს ყუბანი და დანი კონტრევოლუციის ხელში გადავიდა და ამიერ-კავკასიაში მენშევიკები, ესერები, მუსავატისტები და დაშნაქმუბი ბატონობდნენ, კამო და კ. ცინცადე მშვიდობილიად ჩავიდნენ პეტროგრადში. მათ ინახულეს თავდაპირველად ამხ. სტალინი, ხოლო შემდეგ სტალინი და ლენინი ერთად.

კამო მიხნდა, რომ საჭირო იყო ასე თუ ისე შეუვებოდა ახალი ცხოვრების პირობებს. ამდენ ხანს ის იყო, მ. ორახელაშვილის თქმით, „რევოლუციის შესანიშნავი ტენიკოსი“. მაგრამ რევოლუციის შემდეგ აღარ უნდოდა ასე დარჩენა, ხოლო ერთამხად რევოლუციის „შენებლად“ გახლდოდა მას არ შეეძლო, ამისთანა საჭირო იყო მომზადება, ცოცხად და აი კამო იწყებს სწავლას, მაგრამ მისი სწავლა დიდხანს არ გაგრძელდა, რადგან ის მალე სამოქალაქო ომმა ჩაითრია.

ილინის თანხმობით კამომ გ. სტუტუაშვილთან ერთად მოაწყო, უმთავრესად კავკასიელებისაგან შემდგარი რაზმი, რომელიც ზურგში უნდა მოქცეოდა დენიკინის ძალებს და გაეწვდებოდა ისინი. რაზმი მოწიელობას ეღებულობდა კურსთან ბრძოლებში. რაზმელებს, კამოს რჩევით თან ქონდათ პავოვნები, რომ საჭიროე-

ბის დროს თეთრგვარდიული ნიღაბი აცხადებდა, და მართლაც პავლონი საქირო შეიქმნა. კამოს რაზმელებმა, ვითომ როგორც თეთრებმა დაიკავეს მალაოარხან-გელსკი.

1919 წ. 3 ოქტომბერს რაზმის ხელმძღვანელი წრე მოსკოვში დაბრუნდა. სათანადო მომზადების შემდეგ კამომ და მისმა ამხანაგებმა გადასწყვიტეს შემოეცლოთ დენიკინის ფრონტისათვის ასტრახანიდან, ბაქოდან და საქართველოდან. 28 აგვისტოს რაზმი უკვე ასტრახანში იყო. აქედან რაზმელები, კამოს მეთაურობით ბაქოში შევიდნენ ფართულად და შეიტანეს იქ დიდძალი საბრძოლო მასალა.

ბაქოში რაზმის ზოგიერთი წევრები მუსავატისტებმა დააპატიმრეს. მაგრამ მათ მალე მოახერხეს განთავისუფლება ყალბი საბუთების და ქრთამის საშუალებით.

დაიწყეს დენიკინის ჯარებმა საერთო შემოტევა. პარტიულმა ორგანიზაციამ გადასწყვიტა რაზმის გამოყენება აზერბეიჯანში გადატარების მოსახლენად. მაგრამ კამოს არ უნდოდა ხელი აეღო პირველად გეგმაზე. მას უნდოდა გასულიყო ნოვოროსისკში და აეფეთქებია დენიკინის შტაბი.

კამომ გადააწყო მისთვის საქირო საბრძოლო მასალა და ამხანაგ ქალებს დაავალა მისი გადატანა. ის ფიქრობდა „რომ ქალები უფრო ადვილად წაიღებდნენ სამხედრო მასალას, ვიდრე რაზმელები.“

წასვლის წინ კამომ დაკვიტა გრიმი და ჩააცვა ჩოხა-ახალუხი, თან პასპორტიც ქონდა და თავად წულუკიძის სახელზე. მატარებელი უკვე უნდა წასულიყო. მაგრამ უცხად პლატფორმაზე თავი მოიყარეს უანდარებმა. კამოს გამყოლი რაზმელები შეშფოთდნენ.

კამო გამოვარდა ივანოვიდან გულმოსული და გაუჯავრდა უანდარებებს:

„ეს რა უმსგავსეობაა! ჩემი ვაგონი მოხსნილია. რამდენიმე გნებავდით და სადაც გნებავდით ეძიეთ ეს კამო, მხოლოდ ჩემს ვაგონს ნუ აკავებთო.“

მთელს მატარებელში დააპატიმრეს ოცამდე სატყეო პირი. ყველანი უანდარებთა უფროსის კაბინეტში წაასხეს ვინაობის გამოსარკვევად. რამდენიმე წუთის შემდეგ იქვე მიიყვანეს აფიცრის თანხლებით დააპატიმრებული კამო.

ოკ. საათის შემდეგ შეიკრიბნენ ამხანაგები იმზე სათათბიროდ, თუ როგორ ეხსნათ კამო. მაგრამ უეცრად გაიღო კარი და შემოვიდა თვითონ კამო.

— დააპატიმრეს სამი კამო, მე კი ბოდიშის მოხდით გამომიშვესო, — სიცილით ამბობდა კამო.

— საიდან გაჩნდი?

— მე არ შემეძლო იმ მატარებლით წავსულიყავი, სადაც ყველანი კამოზე ლაპარაკობდნენ. მე პირველ სადგურშივე ჩამოვხტი და აქ მოვედი ეტლით. ქალები კი წავიდნენ. ეს უკეთესიც არისო.

იმავს საღამოს კამო მეორედ წავიდა ტფილისში. აქ ის და მისი ამხანაგები, შენგვიკებმა დააპატიმრეს. კამო ჩასვეს მეტეხში, ორი თვის პატიმრობის შემდეგ კამო განთავისუფლებულ იქნა იმ პირობით, რომ უნდა ოსტაოთხ საათში დაეტოვებინა საქართველოს საზღვრები.

კამო დაბრუნდა ბაქოში. წითელი არმია თანდათან უახლოვდებოდა ამიერ-კავკასიას. გასაქირში ჩაჯარდნილმა დენიკინელებმა მოლაპარაკება გამართეს მენშევიკებთან, დაშლაცხადს და მუსავატისტებთან, რომელნიც ყველაფერზე თანხმდებოდნენ, ოღონდ თავიანთი პოზიციები გაემარჯვებიათ მოახლოვებული ოქტომბრის წინააღმდეგ.

გაზეთებში დაიბეჭდა ცნობები დენიკინის დელეგაციის ჩამოხვედის შესახებ. კამომ გადასწყვიტა ჩაეფუძნა კონტრრევოლუციური ნერთა სამხედრო შეთანხმება და ამ მიზნით

აეფეთქებია დელეგაციის წევრები. კამომ შესაფერის ადგილებზე დააყენა რაზმელები (რაზმინი, აფილი და ნოვიკოვი). აფეთქება მოხდა გენერალ-გუბერნატორის სახლის ახლოს 20 მარტს დილის 11 საათზე. აფეთქების ადგილზე შეპყრობილ იქნა ნოვიკოვი, რომელიც გმირულად დაიღუპა საღვრებელაზე.

მუსავატისტურმა მთავრობამ მოსახლეობას მიმართა ბაქო და დეცვა წითელი არმიის საგან. მოწოდების საძახტუნოდ მუშებმა იარაღს მოჰკიდეს ხელი. 27 აპრილს, ღამის 12 საათზე კამოს გეგმის თანხმად აფეთქება უნდა მომხდარიყო ხუთ სხვადასხვა ადგილას ქალაქში. ეს აფეთქება სიგნალი იქნებოდა შეიარაღებული გამოსვლის დასაწყებად.

— ძალიან ვთხოვთ მოერიდოთ ზედმეტ სისხლის ღირასო, — უთხრა კამომ ამხანაგებს გამოთხოვებისას.

მაგრამ 11 საათზე პარტიის სამხარეო კომიტეტი უკვე მოლაპარაკებას აწარმოებდა მუსავატისტებთან ხელისუფლების ნებაყოფლობით ჩაბარების შესახებ. ღამის 3 საათსა და 30 წუთზე მუსავატისტები დანებდნენ.

პარტიის დელეგაციებით აზერბეიჯანის გასაბჭოების შემდეგ კამოს რაზმი დაშლილი იქნა. გამო წყვილად მოსკოვში და ისევ შეუდგა სწავლას. ვლადიმერ ილიჩმა მოიწონა მისი განზრახვა და ურჩია მომზადებულიყო გენერალური შტაბის აკადემიაში შესასვლელად.

ლემენდარული, „მაგრაჰ უსოხო“ აღამიანი

კამო იყო არა მარტო „რევოლუციის ტენიკოსი“. ის იყო მისი არტისტი. მის შებენს, ამხანაგებს შორისაც კი, ბევრი ლეგენდა დადიოდა. ის მართლაც ლეგენდარული, მაგრამ ამავე დროს სრულიად უბრალო, გულკეთილი, ყოველგვარ პოზას მოკლებული აღამიანი იყო.

კამოს პიროვნების ლეგენდარულობა მის თანამედროვეთა და შთამომავლობისათვის მკვიდროდ და ლოდიკურადაა დაკავშირებული ნამდვილ წამებთან, რომელიც მას ნებაყოფლობით მიიღო თავის თავზე ბერლინის საავადმყოფოებსა და ტფილისის საპატიმროში. მ. ტოროშელიძის სიტყვით, შლისელებურჯის ციხის პატრიარქს ნიკოლოზ მორიზოვს უთქვამს კამოსთვის: „მე ვარჩევიდი ისევ გაგატარო ციხეში მარტო-მარტო ოცდახუთი წელიწადი, ვიდრე განვიკადო შენს მიერ გადატანილი ტანჯვა სა მი წლის განმავლობაში“.

და აი, ასეთი შრომის ცეცხლში გავლილი რევოლუციონერი, რომელიც მთელი ათი წელიწადი სიკვდილს ებრძოდა, მთელი თვეების განმავლობაში უტყმელი და უძილარი, კატორღით და ავადმყოფობით მოღვლილ-მოქანცული, — ნამდვილად, გამოუკლებელი ყველას მოწმობით, უაღრესად გულტურვილი და მზიარული აღამიანი იყო. კამოს ეკუთვნის ეს შესანიშნავი სიტყვები, რომელიც მოყვანილია ამხ. მ. ტოროშელიძის მოგონებებში: „დედამიწა იცი-ნისო, როცა მასზე დადივარ: იგი ჩემს სიცოცხლეს შეხარისო“.

კამო, რომელიც მრისხანედ ევლინებოდა ხელისუფალთ და კლასობრივ შტურთ უაღრესად ნაზი, ლომობირი და შტურხველი იყო არა მარტო ახლობლებისადმი, არამედ ყველასადმი. კამო არ იცოფებდა მცირედენს სასახურსაც კი, რომელსაც მას უწედა, როგორც რევოლუციონერს. მას ში განსახიერებული იყო ნამდვილი პროლეტარული დიდსულოვნება.

თავის სიკაცხლოს უკანასკნელ დღეებში ის ჩემთან მსახურობდა საქართველოს ფი-

ნანსთა სახ. კომისარიატში და განაგებდა საბაქო საქმეს. კამო მთელი თავის ენერჯით მიეცა იმ საქმეს და სულ მალე სრული წესიერება დაამყარა საბაქო სამმართველოში.

იმ საბუთისწერო დღეს ამხ. კამო დღიხანე იჯდა ჩემთან კაბინეტში. უკანკინებდა წესსულს. მას არ აკმაყოფილებდა მემოცობა საბუთისწერო ფრონტზე. ის იქნა შექმნილი რევოლუციონერ ქარიშხლებისათვის. მას უხდოდა მონაწილეობა მიიღო დასავლეთის თუ აღმოსავლეთის, რომელიმე სახელმწიფოს რევოლუციის მომზადებაში. ამისათვის ირინახე თავს, — ამბობდა ის, — მე კიდევ უნდა ვიცოცხლო ასი წელიწადი და ვიბრძოლო. თავს ვუფრთხილებდი, არ ვსვამ ღვინოს, ღამებზე არ ვტყბ, ძალღონე, ჯანმრთელობა შევინარჩუნე, რატომ არ უნდა ვიცოცხლო დიდხანსო, მან გავდმო მცა, რომ დილას იყო პარტ. ტფ. კომიტეტში მორიგი ანკეტის შესასვლელად. გამ ზნახენით ახალგაზრდობაში საშუალოდ—ამბობდა ის, — მე მთი რევოლუციონერად აღვზრდი. მე თქვენ მოგიმუცებთ ახალგაზრდა, ფოლადისებურ რევოლუციონერთა კადრებს.

ვინ იფიქრებდა, რომ ეს აღამიანი, რევოლუციის ნამდვილი გმირი, ამდენი საშინელი დევნის გადამტანი საბუთისწერო შემთხვევის გამო რამდენიმე საათის შემდეგ აღარ იქნებოდა?

იმავს დღეს საღამოს ველოსიპედით შინ დაბრუნებისას ის დაიღუპა ელბაქიძის (ყ. ეგრის) დაღმართზე. ფიქრობენ, რომ კამოს დაღუპვის უშუალო მიზეზი იყო აფეთქების დროს დაშვებული თვალი: ამ თვალის ხედვის არე შევიწროვებული იყო. კამომ ვერ გაითვალისწინა მანძილი, რომელიც ამოჩვენდა მას გამოქანებულ ავტომობილისაგან.

ბ. ზიზინივილი

— ამერიკის ბურჟუაზია სხვადასხვა ხერხების საშუალებით ცდილობს მასების ყურადღება ჩამოაშოროს გამძაფრებულ ეკონომიურ კრიზისს. ამ მიზნით ის იყენებდა და იყენებს სპორტსაც. ამ რამდენიმე წნის წინადა ამერიკის ბურჟუაზიამ ჩაატარა დიდი ინტერნაციონალური სასპორტო შეჯიბრებები. — ოლიმპიადა, ამის წინააღმდეგ კომპარტიამ ჩიკაგოში მოაწყო პროლეტარულ რევოლუციონერთა ფიზკულტურელების საერთაშორისო შეკრება.

სურათზე—პროლეტარულ ფიზკულტურელების დემონსტრაცია ნიუ-იორკში პლაკატზე: „ბოიკოტი ოლიმპიადას! წინ მუშა-ფიზკულტურელების საერთაშორისო შეკრებაზე!“

გრაფიკა ტვირთების მტაცებლოების წინააღმდეგ ტრანსპორტზე

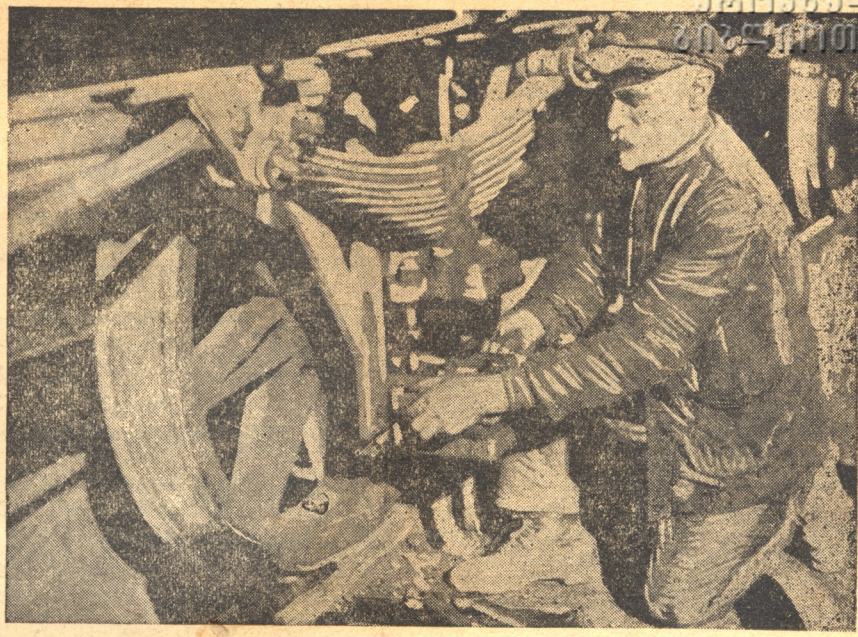

ძლიერამოსილი სოციალისტური შეტევით შევიწროებული კლასიური მტერი გაშმაგებით იბრძვის ის თავის უკანასკნელ დღეებს ითვლის და სიკვდილის წინ უკანასკნელად კიდევ სკვდილობს ზიანი მიყენოს ჩვენს დიად სოციალისტურ აღმშენებლობას, ის არ ერიდება ბრძოლის არავითარ საშუალებას, პროლეტარული დიქტატურის წინააღმდეგ იარაღით ხელში აქტიურ ბრძოლაში და მარცხებული, ის ეხლა გადავიდა ფარული ბრძოლის მეთოდებზე—მანევლობაზე და ძარცვა-გლეჯაზე. მაგრამ საბჭოთა კავშირის მშრომელი მასები მტკიცედ დადგნენ საზოგადოებრივი (სოციალისტური) საკუთრების ხელუხლებლობის სადაზრადოზე და რევოლუციონური სისასტიკის მახვილი პოიზარჯვეს კლასობრივი მტრის ასალავმად. საქავშირო მთავრობის 7 აგვისტოს დადგენილება საზოგადოებრივი (სოციალისტური) საკუთრების დაცვის შესახებ სწორედ ამ მიზანს ემსახურება.

დღეს ჩვენი სასამართლო ორგანოები გართული არიან იმ საქმეების გარჩევით, რომლებიც ეხება სოციალისტური საკუთრების ხელუხლებლობის დარღვევას.

მრავალია ასეთი საქმე და განსაკუთრებით საგულისხმოა ისინი ტრანსპორტის ხაზით. და ეს გასაგებიც არის, ტრანსპორტი (რკინის გზა) მთავარი არტერიაა, რომლის საშუალებით ჩვენი სახალხო მეურნეობა იღებს სოციალისტური მშენებლობისათვის საჭირო საღმშენებლო მასალებს და ტვირთებს. მძარცველებიც სწორედ ამ მთავარ გამტარებელ არტერიის გარშემო იყრიან თავს და ირაზმებიან იმისათვის, რომ გზა შეუტყველონ სოციალისტური მშენებლობისათვის დანიშნულ ტვირთებს, გაანიაგონ იგი.

ტრანსპორტზე უკვე რამოდენიმე საქმეა იჩინა ამგვარი ძარცვა-გლეჯის შესახებ. ყოველ ამ პროცესებზე გამოირკვა, რომ ტრანსპორტზე ძარცვა-გლეჯა ორგანიზაციულ ხასიათს ატარებს, თითქმის ყოველ,

შეკეთებიდან გამოსაშვებ ვაგონის ღერძის ყელის გასინჯვა

მსხვილ საკვანძო სადგურზე ჩამოყალიბებულია მძარცველთა ორგანიზაციები, რომელთა წევრებს მტკიცედ აქვთ განაწილებული როლები ურთიერთშორის და მოქმედებენ წინასწარ შემუშავებული გეგმების მიხედვით. მძარცველ-ბანდიტების გარშემო თავს იყრიან ყველა ჯურის ბნელი და ანტისაბჭოთა ელემენტები, თვით გზის ზოგიერთ დეკლასიურ და გადაგვარებულ აგენტებამდე.

„ჯიგანი“-ს მემკვიდრეანი სტალინისუი

აბოზოქრებული რევოლუციონური ტალღები ეხეთქებიან ძველი ცხოვრების დახვესებულ კლდეებს. ჩვენში კიდევ ბლომად მოიპოვებიან ძველი, შავბნელი წარსულის ნამემკვიდრევი ელემენტები, რომელთაც

ბიო-ფიზიოლოგიური კანონის თანახმად ჭამა სურთ, ხოლო შრომას კი შეჩვეულნი არ არიან. მათ უფრო ეხებრებათ „იოლი შრომით“ ცხოვრება. ეს „იოლი შრომა“ კი შავბნელით არის მოცული. ის ემყარება ძარცვა-გლეჯაზე, მშრომელთა დოვლათის მითვისებაზე. რევოლუციის აზვირთებული ტალღები ნაპირზე რიყავს ასეთ ელემენტებს და ისინი გარეწარად დაძრწიან და უნიადაგონი, დასალუბად განწირულნი სიკვდილის წინ შემოდგომის ბუხებზე იკბინებიან.

„ჯიგანი“ არის მთავარი გმირი ზმოვანი ფილმის—ახალი ცხოვრებისაკენ“ ის ორგანიზატორია მძარცველთა ზროვის, რომელიც უსახლკარო ბავშვებისაგან შესდგება. „ჯიგანები“ წარსულის ატრიბუტებია. მათ აქა-იქ კიდევ ვხვდებით.

ერთ-ერთმა „ჯიგანმა“ ამ რამოდენიმე ხნის წინად მოიკალათა სტალინისის რკინის გზის კვანძზე კოლკა მარტინენკოს სახით.

სტალინისი ამ-კავ. რკინის გზების მნიშვნელოვანი კვანძია. ის ატარებს აღმოსავლეთით თუ დასავლეთით მიმავალ ტვირთებს. კოლკამაც იგი აიჩნია თავის საშრომელო ასპარეზად. კვანძზე ბლომად მოიპოვებოდნენ უსახლკარო მცირეწლოვანები, რომლებიც მანამდე წვრილმან ინდივიდუალურ ქურდობას ეწეოდნენ. კოლკამ განიზრა ხა ამ უუსიტემოდ გაბნეულ მსალის“ თავმოყრა. მათი ორგანიზაცია და „მსხვილი საქმეების კეთება:

ერთ დღეს ის თავს უყრის ამ ბალღებს და ეუბნება—„ბიჭებო დროა თავი ანებოთ წვრილმან საქმეებს, უმჯობესია გადავიდეთ უფრო სერიოზულ საქმიანობაზე“—ო.

აქედან იწყება მძარცველთა ორგანიზაციის ჩამოყალიბება. მისი საშრომელო ასპარეზია—სტალინის - სამტრედიის უბანი. ბევრი ძვირფასი ტვირთით საესე ვაგონი გატეხილა და დაცლილია კოლკას ორგანიზაციის ხელით. ბევრ ტვირთს ვერ მიულწვია

საღმშენებლო მასალებით დატვირთული მატარებლის აღწერა გაშვების წინ

კოლკ ატამანი იყო ამ ბანდის, თვით არ „ისერიდა“ ხელს. ის უკანასკნელ მოდაზე გამოწყობილი მოგზაურობდა „თავის უბან-ზე“ და იძლეოდა „დირექტივებს“ „ოპერა ტრულ მუშაობისათვის“ ყველა თანაშემწე შიჩოვი. აგენტურაც მალე გაიჩინა. ყოველი სულმოკლე და უპრინციპო ელემენტი ადვილად ეგება ასეთი ბინძური საქმეების ანკვსზე და ასეთი ელემენტები გამონახა კოლკამ სტალინისის კვანძის უღირს რკ. გზელების ბარამოვის, ჩიკვაძის და სხვ. სახით.

სტალინისში ერთ პატარა დარბაზში 62 წლის მოხუც ზაქარია მონაშეროვს წაღების შესაკეთებელი სახელოსნო ჰქონდა გახსნილი. იგი შრომის ინვალიდად ირიცხებოდა და უფასო პატენტით სარგებლობდა. ამ, თითქოს უწყინარ, ინვალიდ მოხუცთა მძარცველთა ბანდამ საუკეთესო თავშესაფარი ჰპოვა. ინვალიდის სახელოსნო მის კონსპირატიულ ბინად გადაიქცა.

ზაქარიამ ნაძარცვის გასაღებაში თავისი შვილი აბრამი ჩააბა. თვით კი ჩაეჭიდა. ორგანიზაციის სადავეებს და თავისკენ იწყობითი წევა, სულ მალე ის გახდა „ატამანი“, ხოლო დანარჩენები მისი მონა-მორჩილი და ნებასურვილებს ამსრულებდნენ. ზაქარიას სიტყვა „ბეჭედი“ იყო, ზაქარიას სურვილი-კანონი, მან საათივით აწყობდა საქმე. იცოდა როდის რა საქონელი უნდა მისცეოდა. ხშირი იყო, რომ ის დამის 1—2 საათამდე უტლიდა თავის აგენტებს. ლოდინი იშვიათად თუ გაუტყრუდებოდა. უმეტესად მიზანი მიღწეული იყო, ნადავლი, როგორც იტყვიან. „თავის ფეხით მოდიოდა“ დანიშნულ დროზე.

პროლეტარულმა სასამართლომ რევოლუციონური კანონიერების მთელი სისასტიკით დასაჯა ზაქარია, შიჩოვი და ბარამოვი, როგორც სოციალისტური ქონების ძარცვა-გლეჯის აქტიური ორგანიზატორები სტალინისის კვანძზე.

„ატამანი“ კოლკ მარტინენკო საპატი მროში აიკვ გახდა და მოკვდა. მხოლოდ ირჯერ მოასწრეს მისი წაქოთხვა. ასე დამთავრდა ამ ბანდის საქმე.

სამსკობროტო ჰიშინი მიხანო

არანაკლებ მნიშვნელოვანი კვანძია ა. ა. რკინის გზაზე ნავთლული. სამი მხრიდან წამოსული ტვირთები აქ იყრის თავს. კახეთის და სომხეთის ხაზები აქედან იღებენ თავის სათავეს. აზერბეიჯანის მაგისტრალიც მასზეა გაწოლილი. და ის აირჩია თავის საბიძელად მძარცველთა მეორე ჯგუფმა 8 ბანდის შემადგენლობით, მის. ყარდა შევის მეთაურობით. მიხანში კი სომხეთიდან საექსპორტოდ გამოგზავნილი ქიმიში აილო. მეთოდი მძარცველებს ერთი აქვთ: ვაგონების მტვრევა დაშლის, აგლეჯით. აქაც უშინაკაცოდ საქმე არ მიდის. საქორა კაცი, რომელმაც იცის გზის წესები და კუნჭულები. ეს ჯგუფი ასეთს შტატის რკინის გზელებში ვერ პოულობს და მაშინ თავის წრიდან აყენებს ასეთ კანდიდატს. ეს არის ადაკოშინურ-ოვლი, რომელიც შედის საბარგო კონდუქტორად რკინის გზაზე, ეცნობა გზას, მის წესრიგს, მალე „ეუფლება ტენჯის“ და ბანდის სულის ჩამდგმელი ხდება.

— ამერიკელ შემდაროეთა ბრძოლა. ინდიანს შტატში უკვე რამდენიმე თვეა გრძელდება მემდაროეთა გამირული ბრძოლა. მადაროების პატრონებმა შტრეიკბრეხერების საშუალებით განიზრახეს მუშაობის განახლება, მაგრამ 3000 მუშამ ალყა შემოარტყა მდაროებს და სასტიკი წინააღმდეგობა გაუწია პოლიციას, რომელიც შტრეიკბრეხერებს ახლდა. ბრძოლა გაგრძელდა 6 საათს, სანამ გაფიცულებს არ გაუთავდა ტყვიები. გაფიცვის რაიონში, შტატის გუბერნატორის განკარგულებით, გაიგზავნა რეგულიარული ჯარები და სამხედრო ავირკვლანების გუნდი, რომელმაც გაზიანი ყუმბარები დაუშინა გაფიცულთა ბანაკს, სურათზე—სამხედრო ავირკვლანების გუნდი გაფიცულთა ბანაკისათვის ყუმბარების დაშენის შემდეგ.

საქმე გაჩაჩხულია. მძარცველები მოქმედებენ განუკითხავად. „თავლი იყო და ფულტკარი ბალდათიდან მოვა“—ო, ამბობს ხალხური ანდაზა. ბანდიტები, რომელთაც „თავლი“ ბლომად მოსდით, „ფულტკარსაც“ მალე შოულობენ. შულავერელი ყოფ. ვაქრები: სარქის ბალდასაროვი, ალაბეგ არუთი ნოვი და სხვები მზად არიან ემსახურონ მძარცველი ნადავლის გასაღებაში—იქალონი ვე კულაკი სედრაკ სარქისანცი საბკ. ხელოსიფლებზე განაწყენი—სამოვანებით უღებს თავის სახლის კარებს სოციალისტური ქონების მიგნებულთა და აძლევს თავშესაფარს ნადავლის დასაწყობად და გასანაწილებლად.

წელიწადზე მეტს თარეშობდა ეს ბანდარკინის გზაზე და აკეთებდა თავის ბნელ საქმეებს. პროლეტარულმა სასამართლომ მათაც ბოლო მოუღო. ბანდიტები დასჯილ იქნენ რევოლუციონური კანონიერების მთელი სისასტიკით.

ჟოფ. თავალი და მჰსნი ტომარა საცვლები

რევოლუციამ წაართვა ძველი დიდება და მოუსპო უზრუნველი ცხოვრება თავიდანაზნარულ წოდებას. მისი ნაშთები დღესაც ბოგინობენ ამ სოფლად. მათ უმძიმე ძველი წარსულის დავიწყება, შრომის ვერ შეგუებაიან და ეძებენ ისეთ საქმეს, რომელიც არც ისე დიდ ძალს დაატანს მათ „კეთილმოზილ“ ქედს და თანაც ცოტადნევად მაინც ძველებურად აცხოვრებს.

ასეთი გახლდათ, სხვათაშორის, ვლ. ვარნაძე—საქართვე. ყოფ. „ბრწყინვალე“ წოდების წარმომადგენელი. „შესული ექსპედიტორად წითელი ჯვრის ცენტრ. კომიტეტში და დაქვრივი საცვლები ჰორბობაში თბილისის საქონლის სადგურზე.

როგორც გამოიყვანა „თავადმა“ სისტემად და პროფესიად გაიხადა საქონლის სადგურ-

რიდან ტვირთების პარვა მისივე კოლეგის საქოპოტრანსის ექსპედიტორი პოლიტმ ნეფარიძესთან ერთად.

ეს ორი გამირიც გასამართლა პროლეტარულმა სასამართლომ და დასაჯა ისინი რევოლუციონური კანონიერების მთელი სისასტიკით — დახვრეტით.

ასე უსწორდება პროლეტარული მართლმსაჯულება ყველა მათ, ინიც ბედებს ხელი შეუხოს ჩვენს სოციალისტურ საკუთრებას.

ან. კელ

ანტარქენ ვაბრიკა-ქარხნებს

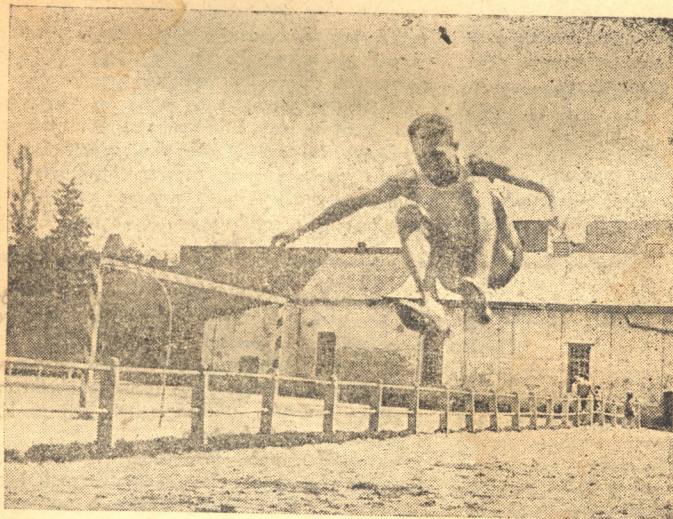

— გერმანიის სახელმწიფო საკრედიტო საზოგადოების 1932 წლის პირველი ნახევრის ანგარიში აღიარებს გერმანიის მრეწველობის პროდუქციის შემდგომ დაცემას. საბრეწველო პროდუქტია 50 პროცენტით შემცირდა 1928 წელთან შედარებით. იხურება ახალ-ახალი ფაბრიკა ქარხნები. მიწის გადასახადის გადანდის თავიდან ასაცილებლად მრეწველობა ანგარევენ საწარმოებს. სურათზე—ხემნიციის უდიდის სამანქანათმშენებლო ქარხნის—ე. წ. „საქსონის ქარხნის“ (წინად რიხარდ ხარტმანის ქარხანა) დანგრევა. ამ ქარხანაში მუშაობდა 20.000 კაცი.

ფიზკულტურა და სპორტი

ბათუმი. ამბ. შტერიას სახელობის წყლის სადგური. წინაგების გუნდი სტარტის წინ.

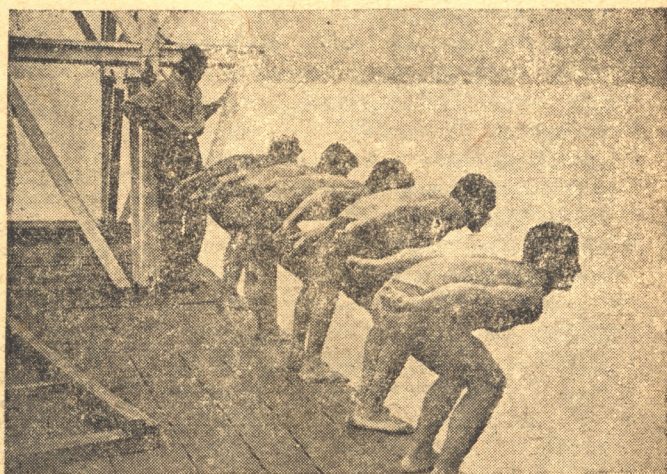
თბილისი. დინამოს სტადიონი. გადახტომა სიგრძეზე, გაქცევით.

თბილისი. პიონერების კულტურისა და დასვენების პარკი. ბასკეტბოლის თამაში.

თბილისი. ქალთა ვოლეიბოლის გუნდების თამაში.

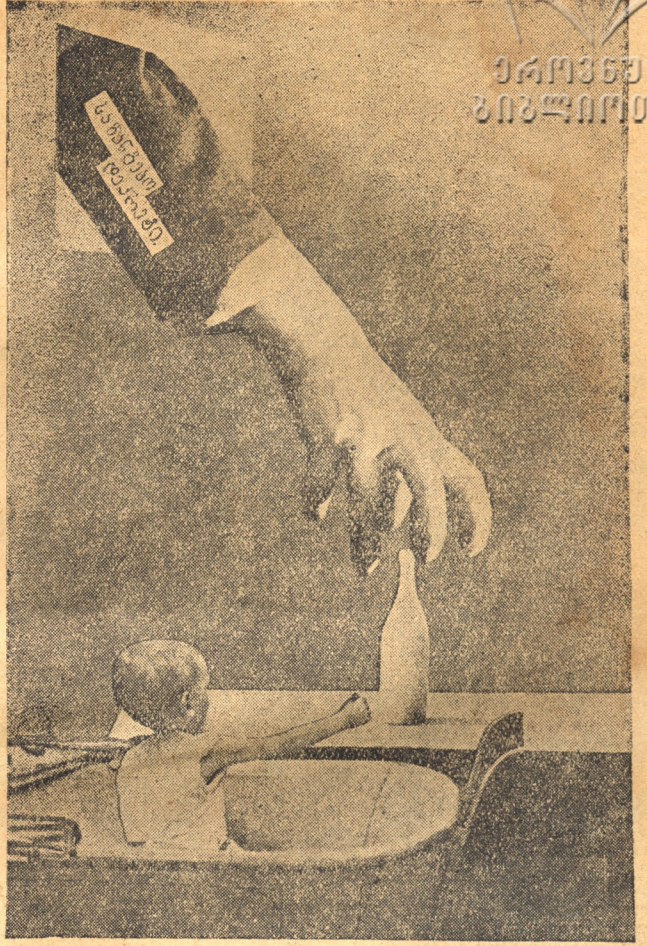

ბათუმი. წყლის სადგური. ჩაბარება ნიშნების: მზად ვართ შრომისა და თავდაცვისათვის.

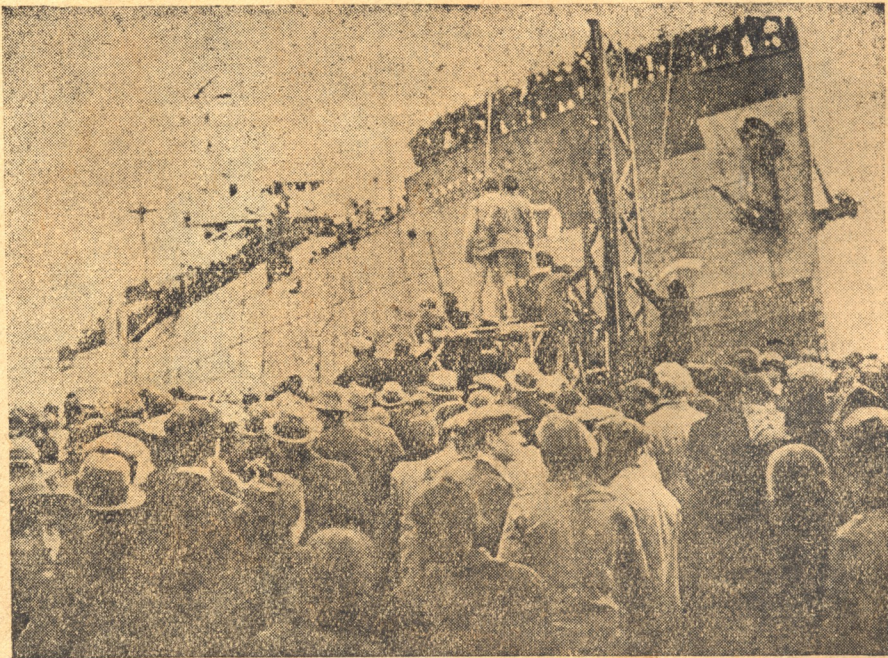
საგანგებო
დეკრეტი.

— კაპიტალისტები მოითხოვენ „მსხვერპლს“ პროლეტარიატისაგან. საგანგებო დეკრეტებით, რომლებიც უკანასკნელი თვეების განმავლობაში უხვად ქვეყნდება გერმანიაში, არაჩვეულებრივად შემცირებულია მუშათა ხელფასი და სოციალური დაზღვევა. მშრომელ მასებს დაეკასრა ახალი საგადასახადო ტვირთი, ხელოვნურად გადიდებულია ფასები სასოფლო-სამეურნეო საქონელზე (მემამულეთა და კულაკების მოთხოვნით). უკანასკნელი საგანგებო დეკრეტით ფონ-პაპენის მთავრობამ კაპიტალისტებს აჩუქა 3 მილიარდი მარკა. ყველაფერი ეს ტარდება ლოზუნგით: „ყველა სოციალურმა ფენებმა თანაბრად უნდა გაინაწილოს გაკვირების ტვირთი“. სურათზე—1) კაპიტალისტი ეუბნება მუშას: „მამ ახე, თანაბრად გავინაწილოთ საგადასახადო ტვირთი“. 2) საგანგებო დეკრეტი უკანასკნელ ლიტრ რძეს ართმევს მუშათა ბავშვებს (ფოტომონტაჟი კლინჩის).

— მომავალ საპრეზიდენტო არჩევნებთან დაკავშირებით ამერიკის კომპარტია ატარებს ფართო სააგატიაციო კამპანიას, სურათზე—უმუშევრებს მიაქვთ პლაკატი ამხ. ფოსტერის (კომპარტიის კანდიდატი პრეზიდენტის პოსტზე) და ამხ. ფორდის (ზანავი, კომპარტიის კანდიდატი ვიცე-პრეზიდენტის

— კაპიტალისტურ ქვეყნების მშრომელი მასების გულსყურობა და მისწრაფებები მიპყრობილია საბჭოთა კავშირისაკენ—სოციალისტურ სამშობლოსაკენ. ყოველდღიურად საბჭოთა კავშირში ბრუნდებიან ცარიზმისა და ბურჟუაზიული პარტიების ბატონობის დროს გადახვეწილი მშრომელები. ბრუნდებიან სოციალისტურ სამშობლოში აგრეთვე სხვადასხვა ქვეყნებში გადასახლებული სომეხი მშრომელები. სურათზე—სალონიკის ნავთსადგურიდან (საბოტაჟით) საბჭოთა სომხეთში ბრუნდებიან საბერძნეთში

ქართული
ბიბლიოთეკა

Handwritten text in Georgian script, mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the page.